

THE DREAM OF THE POEM:
HEBREW POETRY FROM MUSLIM
AND CHRISTIAN SPAIN
950 -1492

HEBREW POEMS: PART II

אברהם אבן עזרא

גלגל ומזלות במעמד

1.א. גלגל ומזלות במעמד / נטו במהלכם למולדתי,
לו יהיו גרות סחורתי – / לא יחשך שמש עדי מותי.

איגע להצליח

ב. איגע להצליח ולא אוכל / כי עותוני כוכבי שמי
לו אהיה סוחר בתכריכין – / לא יגועון אישים בכל ימי.

לו אמצאה חפץ

ג. לו אמצאה חפץ במלחמה – אזי / כל שונאים שלמו ולא נמצא קרב.

אשכים לבית השר

2. אשכים לבית השר – אומרים: כבר רכב, / אבוא לעת ערב – אומרים: כבר שכב.
או יעלה מרכב או יעלה משכב – / אויה לאיש עני נולד בלי כוכב.

[המעיל הקרוע]

3. מעיל יש לי והוא כדמות כברה / לחטה להנפה או שעורה,
כאהל אפרשנו ליל באישון / וכוכבי רום ישימון בו מאורה,
בתוכו אחזה סהר וכימה / ויפיע כסיל עליו נהרה.
ואלה מספר את כל נקביו / אשר דומים לשני המגרה,
ותקנת חוט תפירת כל קרועיו – / עלי שתי וערב – היא יתרה,
ואם יפל זבוב עליו בחזקה / כמו פתי יהי נמלך מהרה.
אלוהי, החליפהו במעטה / תהלה לי ותיטיב התפירה!

[הזבובים]

4. למי אנוס לעזרה מחמסי? / אשוע מפני שד הזבובים!
אשר לא יתנו השב לרוחי, / בכל כחם יעיקוני כאובים,
ועל עיני ועפעפי ירוצון, / באזני יאמרו שירי עגבים.
אדמה לאכל פתי לבדי – / והם בו יאכלו כדמות זאבים,
ועוד ישתו בכוס ייני, כאלו / קראתים פאהובים או קרובים.
ולא ירצו לבד חלקם, פקדתיים / ביין עתיק ומשמן שה כשבים,
וימעט – רק אכל מאשר לפני, / ליין משתי ופת אכלי תאבים!
וכי אקרא מידעי לאכלה – / והנם יושבים ראש המסבים!
יקו לבי סתו, כי הוא יכלם / בקר רוח שלגים או רביבים,
ולולי זאת אני קץ מפניהם – / בכן אודה ליושב הכרובים!

[שירת האומות]

5. הישמעאלים – שיריהם באהבים ועגבים,
והאדומים – במלחמות ונקמות,
והיננים – בחכמות ומזמות,
וההדיים – במשלים וחדות,
והישראלים – בשירות ותשבחות לוי צבאות!

אלו לפי אידי

- א.א6. אלו לפי אידי דמעי זלון,
לא דרקה הגל אנוש יבשת,
אך לא למי נח לבד כרת ברית,
כי גם לדמעי נראתה הקשת.

אויל מורד בעושהו

- ב. "אויל מורד בעושהו – היצלח? / בשלותו כבדו חץ יפלח!
ראה, שובב, ושים אל לבך כל / דבר פרעה בפרשת בשלח".

לא אתמה אם

- ג. "לא אתמה אם בער מאיש / ישיב דבר על אופנים,
כי בלחי החמור יום אתמול / יצא באר מים חיים".

היום בחברת הידיד

7. היום בחברת הידיד נשמח,
מחר בהפרדו יכל טובו;
מי יאסר היום ולא יברח,
או יארב אחר ולא יבא.

כבודי במקומי ואם

8. כבודי במקומי ואם אשפיל שבתתי,
ולא אבחר מקום פנקלים בגאונים,
אשר המה חושבים היותם ראש מושב,
והמושב להם יכסה עלבונם;
אני הוא המקום והמקום אתי
והמה – המקום ומלא חסרונם.

הרחקת כליל חכמה

9. הרחקת כליל חכמה, / וחברתך מאד נעמה;
 וכן מחלת פרידתך, / עלי כל מחלה עצמה;
 ושמשך זרחה לכל, / ולי באה ונעלמה;
 ואיך אשא נדוד מחוץ / ומבית ועד כמה
 אני כלוא בבית עלמה, / אבל לא אדעה על מה;
 ורוצון נהרי עדן / לפני ואני אצמא,
 ואין לי רק ראות עיני, / כמביט אל פני חמה;
 ואולם נחמני שיר / ארגתו מעשה רקמה,
 והאותות אשר דבר, / כבר באו וכן המה,
 חבוק ונשוק ושוק על שוק, / ואזרוע עלי שכמה;
 אסובב על מקום עטיון, / כמו נזיר סחור כרמא;
 ודי שתהיה עמי / מטהרה ולא גשמה,
 ואשיג אל קצת תאנות / לבבי על ידי מרמה;
 וכל זה יהיה שנה, / עדי כי תאדים שלמה,
 עדי ארדף ואשיגה, / ואכה עדי חרמה,
 ואשיאה כמו נחש, / והנחש גדול ערמה,
 ואשלים את עבדתי, / ואדע כי כבר שלמה
 לך שלום כחול היס, / אבי השיר, כליל חכמה.

[שחוק האישקאקי (השחמט)]

10. אשורר שיר במלחמה ערוכה / קדומה מן ימי קדם נסוכה.
 ערכוה מתי שכל ובינה, / קבעוה עלי טורים שמנה.
 ועל כל טור וטור בהם חקוקות / עלי לוח שמנה מחלקות,
 והטורים מרבעים רצופים / ושם המחנות עומדים צפופים.
 מלכים נצבו עם מחניהם / להלחם, ורוח בין שניהם.
 פני כלם להלחם נכונים / והמה נוסעים תמיד וחונים,
 ואין שולפים במלחמתם חרבות, / ומלחמתם – מלאכת מחשבות,
 ונקרים בסימנים ואותות / בפגריהם רשומות וחרותות.
 ואדם יחזה אותם רגושים / דמה כי אדומים הם וכושים.
 וכושים בקרב פושטים ידיהם, / אדומים יצאו אל אחריהם,
 והרגלים יבואו בתחלה / למלחמה לנכח המסלה.
 והרגלי יהי הולך לנגדו / ואת אויבו יהי נוטה ללכדו,
 ולא יטה בעת לכת אשוריו / ולא ישים פעמיו לאחוריו,
 ואם ירצה – ידלג בתחלה / לכל עבר שלשה במסלה.
 ואם ירחק ויגוד מזבולו / ועד טור השמיני יעלה לו –
 כמו פרז לכל פנים יהי שב / ומלחמתו כמלחמתו תחשב.

והפרז יהי מטה פסעיו / ומסעיו לארבעת רבעיו.
והפיל בקרב הולך וקרב / והוא נצב עלי הצד כאורב,
כמו פרז הליכתו – אבל יש / לזה יתרון למה שהוא משלש.
והסוס בקרב רגלו מאד קל / ויתהלך עלי דרך מעקל,
עקלקלות דרכיו לא סלולות, / בתוך בתים שלשה לו גבולות
והרוך יהלך מישור בדרך / ובשדה עלי רחבו וארכו
ודרכי עקשים הוא לא יבקש, / נתיבו מבלי נפתל ועקש.
והמלך מהלך על צדדיו / לכל רוחות ויעזר את עבדיו,
ויזהר בעת שבתו וצאתו / להלחם ובמקום תחנונותו,
ואם אויבו באיבה יעלה לו / ויגער בו – ויברח מגבולו.
ואם הרוך באימה יהדפהו / ומחדר לחדר ירדפהו –
ויש עתים אשר יברח לפניו / ועתים יש לסתרו לו המוניו.
וכלם הורגים אלה לאלה, / וזה את זה ברב חמה מכלה,
וגבורי שנים המלכים / חללים מבלי דמים שפוכים.
ועתים יגברו כושים עליהם – / וינוסו אדומים מפניהם,
ועתים כי אדום יגבר – וכושים / ומלכם בקרב הם נחלשים.
והמלך יהי נתפש בשחתם / בלי חמלה וילכד ברשתם,
ואין מנוס להנצל ומפלט / ואין מברח לעיר מבצר ומקלט!
ועל יד צר יהי נשפט ונשמט, / ואין מציל – ולהרג יהי מט.
וחילו בעדו כלם ימותו / ואת נפשם פדות נפשו ישיתו,
ותפארתם כבר נסעה ואינם / בשורם שכבר נגף אדונם,
ויזסיפו להלחם שניה – / ויש עוד להרוגיהם תחיה!

אהה ירד על ספרד

אהה ירד / על ספרד / רע מן השמים!
עיני עיני ירדה מים!

.11

בכות עיני / פיעני / על עיר אליסאנה!
באין אשם / בךד שם / הגולה שכנה
באין חלף / עד אף / שנים ושבעים שנה –
ובא יומה / ונד עמה / וגם היתה כאלמנה,
באין תורה / ואין מקרא / והמשנה נטמנה
והתלמוד / כמו גלמוד / כי כל הודו פנה.
ויש הורגים / וגם עורגים / מקום אנה ואנה.
מקום תפלה / ויתהלה / לבית תפלה נתכנה.
לזאת אבכה / וכף אכה / ובפי תמיד קינה
ואין לי דמי / לאמר: מי / יתן ראשי מים.

ראש אָקרח / ומר אָצרח / על גולת אשׁבִּילָה –
על אַצִּילִים / הם חֲלָלִים / ובְּנֵיהֶם בִּשְׁבִּיה
וְעַל בְּנוֹת / מְעַדְנוֹת / נִמְסְרוּ לְדַת נְכָרִיה.
אֵיךְ עֲזָבָה / עִיר קוֹרְטָבָה / וְתֵהִי כִּים שְׂאִיָּה? –
וְשֵׁם חֲכָמִים / וְעֲצוּמִים / מֵתוּ בְּרָעַב וְצִיָּה.
וְאֵין יְהוּדִי / גַּם יְחִידִי / בְּגִיאָן גַּם אֶלְמָרִיה.
וּמִיּוֹרְקָה / וְעִיר מְאֻלָּקָה / לֹא נִשְׂאָר שֵׁם מַחֲיָה
וְהִיְהוּדִים / הַשְׂרִידִים / הֵכּוּ מִכָּה טְרִיָּה.
לְזֹאת אֶסְפְּדָה / וּמֵר אֶלְמָדָה / וְאִנְהָה עוֹד נְהִי נְהִיָּה
לְשִׁאֲגוֹתִי / בְּתוֹגוֹתִי – / וְיִמְאָסוּ כְּמוֹ מַיִם.

הוּי אֶקְרָא / כְּמִצְרָה / עַל קְהָלוֹת סְגֻלְמָאסָה –
עִיר גְּאוּנִים / וְנִבּוֹנִים / מְאוֹרָם חֲשֵׁךְ כְּסָה
וְשַׁח עֲמוּד / הַתְּלֻמוֹד / וְהַבְּנִיָּה נְהָרְסָה
וְהַמְשָׁנָה / לְשִׁנִּיָּה / בְּרִגְלִים נְרָמְסָה
וְעַל יְקָרִים / מְדַקְרִים / עֵין אוֹיֵב לֹא חִסָּה.
אָהָה, אֶפֶס / כָּל קְהַל פֶּאֶס / יוֹם נִתְּנוּ לְמִשְׁפָּה.
אֵי חִסָּן / קְהַל תְּלֻמְסוֹן? / – וְהִדְרָתָה נִמְסָה.
וְקוֹל אָרִים / בְּתַמְרוֹרִים / עָלֵי סִבְתָּה וּמִכְּנָאסָה.
וְסוֹת אֶקְרָעָה / עַל דְּרָעָה / אֲשֶׁר לְפָנִים נִתְּפָשָׁה –
בְּיוֹם שִׁבְתָּ / בֵּן עַם בַּת / שְׁפָכוּ דָמָם כְּמַיִם.

מָה אֶעֱנֶן? / – כִּי לְמַעַן / חֲטָאתִי זֹאת הִיְתָה
וּמְאֻלִי / צוֹר חִילִי / רָעָה אֵלַי כְּלָתָה.
לְמִי אֲשִׁיבֶר? / וּמָה אֲדַבֵּר? / – וְהַכֹּל יָדִי עֲשִׂתָה!
חֵם לְבִי / בְּתוֹךְ קִרְבִּי / עַל נְפִשִׁי אֲשֶׁר עֲוִיתָה
וּמְאַרְצָה / מְחֹז חֲפָצָה / לְאַרְץ טְמֵאָה גְּלָתָה
וְנִכְלָמָה / וְנִאֻלָּמָה / לְסַפֵּר תְּלֵאוֹת לְאַתָּה.
וְעַם כְּאַבָּה / בְּלִבָּבָה / לְחִסְדֵי צוֹרָה קוֹתָה
לְצוֹת פְּדוֹת / מְעַבְדוֹת / כִּי בְצַל כְּנַפְיוֹ חֲסִתָּה.
בְּבֵית כְּלָאִים / בְּכָל עֵת, אִם / זְכָרָה שְׁמוֹ – אִזְ חִיְתָה,
רַק בְּכִיָּה / עָלֵי לְחִיָּה / בְּיַד אִמָּה אֲשֶׁר קִשְׂתָּה
מְאֹד תּוֹרָה –; / עַדִּי יָרָא / אֲדַנִּי מִשְׁמַיִם.

אבי הבן קרב

אָבִי הַבֵּן, קָרֵב לְסִפְדֵּי, כִּי אֵל מִמֶּנָּה רִחֵק
אֶת בְּנֵי אֶת יְחִידֵךְ אֲשֶׁר אֶהְבֵּת אֶת יִצְחָק.

.12

אָנִי הַגֵּבֶר רָאָה שְׁבֵר וּמְשׁוֹשׂוֹ גֵלָה.
הֵה, פִּקְדָתִי פְרִי בְטָנִי וְעַל לְבִי לֹא עָלָה!
כִּי חֲשַׁבְתִּי לְעַת זְקֵנָה הָיוּתוֹ לְרוּחַ וְהַצְלָה –
אֵךְ לְרִיק יִגְעִתִי וְיִלְדָתִי לְבַהֲלָה,
כִּי אֵיךְ יִשְׁמַח לְבִי – וְיִגּוּעַ וְיָמַת יִצְחָק!

בָּכָה אֲבִיכָה בְּכָל רִגְעַ וְאֲשָׂא נְהִי נְהִי,
בְּזִכְרֵי זֶה שְׁלֹשׁ שָׁנִים מוֹתוֹ בְּאַרְצֵי נְכָרִיָּה
וְצִאתוֹ מִמְקוֹם לְמְקוֹם; וְנִפְשִׁי עָלִיו הוֹמִיָּה
עַד שֶׁהִבֵּאתִיו אֶל בֵּיתִי, לִילָה וְיוֹמָם בּוֹכִיָּה,
כִּמָּה תִּלְאוֹת מְצִאוֹנִי – וְאַלֶּה תוֹלְדוֹת יִצְחָק!

רַעִי, הִרְפָּה מִמֶּנִּי! אִם תִּנְחַמְנִי – תִּנְיַעְנִי,
מִחֲמַל נִפְשִׁי אֶל תִּזְכֹּר וְשָׁמוֹ אֶל תִּשְׁמִיעְנִי,
גַּחְלִתִּי אֲשֶׁר נִשְׁאַרָה לִּי כִּבָּה זָמֵן – וְאִם יִרְעֵנִי?
שְׁמֵמוֹת עוֹלָם הִשְׁמִנִי וְיִקַּח מִחֲמַד עֵינַי –
כִּלָּה שְׂאֵרֵי וּלְבָבִי כְּאֲשֶׁר כִּלָּה יִצְחָק.

מֵעוֹן, אֲשֶׁר הִכַּל בְּיָדוֹ וְחִפְצוֹ עוֹשֶׂה בְּכָל יְצוּרָיו,
דִּבֶּר עָלַי לֵב אֵב וְכָאֵב יָרָא שְׁמֵךְ מִנְעוּרָיו,
רוּחַ תִּנְחוּמִים עוֹרֵר עָלַי וְיַעֲבֹר בֵּין בְּתָרְיוֹ.
הוֹרָה חֲמוּדוֹ יִרְאֶתְךָ לְלַכֵּת בְּדֶרֶךְ הוֹרָיו –
עֲדָנוּ נַעַר אֶתָּה הוֹכַחְתָּ לְעַבְדְּךָ לְיִצְחָק.

אשבע בעת ארעב להללך

אֲשִׁיבֶּע – בְּעַת אֲרַעֵב לְהַלְלֶךָ, / אֲרוּהָ – בְּיוֹם לְעַבְדֵּךְ לֶךָ אֲצַמָּא.
בְּטַח אָנִי אֲשַׁכֵּן בְּפִחְדָתִי / מִמֶּנָּה, וְאֲלַבֵּשׁ כִּמְעִיל אִימָה.
רַמְתִּי – בְּיוֹם שַׁחֲתִי לְפָנֶיךָ, / אֲשַׁפֵּל – אֲבַל קִרְנֵי בֶן רָמָה.
הִרְבָּה פְּדוּת עָמִי – בְּיוֹם עֲבָדִי / לְשִׁמְךָ בְּנִי אַח גַּם בְּנֵי אִמָּה.
מָה עָרְבוּ כָּל עַצְבוֹתֶיךָ / לְלֵב וְלָרוּחַ וְלִנְשָׁמָה.

.13

אצולה מכבודו אל

14. אצולה מכבודו אל בראך / ועל ארבע דמות חיות נשאך.
בקרבך גם סביבך מפעלותיו – / ואן תסתרי כי הוא מלאך?
ראי, מה תעשי, כי הוא חפש' / חדרין וישמעך ויראך?
היי נא עם תמים דעות תמימה / ואל נא תשאלי על מעשיו "איך".
מאימה אין בידך רק דברך / ומי את עד אשר חסדו הביאך?
דעי כי כל בשמים וארץ / לברך שם כבוד יוצרך ובוראך!

אלהי סוד אחדותך

15. אלהי, סוד אחדותך שמעתיו – / ואף אמנם בחטאי לא ידעתיו.
באחד אחשק – אכן מקבל, / ובמשכל לשון שלש מאסתיו.
רצה מלי ואל תבט פעלי / ואל תגמל כפי מחשב חשבתי.
היה עוזר לדל נעזר ביום צר / כטובך, לא כטוב מפעל פעלתי.
מחל וסלח עון לב מך, וממך / יקו חמלה בלי מעל עזבתי.
מחל מעלי ושלחה לי מבשר: / 'מחלתי לך וכדברך סלחתי'.

אלי אהלך בבר

16. אלי, אהלך בבר / לבב בתוך מאסר ובור.
בורא נפשות ממקור / קדש, מקום שכל ואור.
רבו פלאיו מחקר, / עצמו ולא אדע ספור.
השם שלווחיו חם וקר, / רוח ושלג עם כפור,
מהם פני אדם, פני / אריה, פני נשר ושור.

אצולה ממקור חיים

17. אצולה ממקור חיים מאיכה, / גזורה ממקום קדש טהורה,
ברואה מבלי תבנית יחידה / ומחכמה ומכבוד יקרה –
ראי על מה שלוחה את בתבל / ולמה זה בגוף אפל עצורה?
הלעד תרדפי ילדות ושחרות / והבלי האדמה הארוכה?
מתוקה לך בראשיתך שנתה – / והיא קשה באחרונה ומרה.
חמודות הזמן עזבי – ולמה / בצאתך תהיי גלה וסורה?
זכר לחקר כבודך – זה יסודך, / וטובך – לעבד אל חי במורא.
קחי עצה לעולם זה, למען / בעולם בא תהי עם אל צרורה.

אשרי האיש ירא

18. אשרי האיש ירא / מקול הקורא, / בעוד יש בו נשמה;
 במה איש חשוב? / לך ולא ישוב, / בשובו אל האדמה.
 רוחו נוססה בו – / ויגבה לבו, / בעוד יש בו נשמה;
 הולך לקבר – / ופתאום ישבר, / בשובו אל האדמה.
 מהלכו גבהים / כמלאך האלהים, / בעוד יש בו נשמה;
 במותו – כבהמה / להבל דמה, / בשובו אל האדמה.
 רוחץ את פניו / טהור בעיניו, / בעוד יש בו נשמה;
 מי יגש אליו – / וטמאתו עליו, / בשובו אל האדמה?
 אתמול קול הרים / בשמחה ובשירים, / בעוד יש בו נשמה;
 יודעו בו יהגה / קינים והגה, / בשובו אל האדמה.
 רודף טוב היח / ושמן רוקח, / בעוד יש בו נשמה;
 בלוי נקרעים / וירם תולעים, / בשובו אל האדמה.
 נמשכה מכתו – / ירבה כבוד ביתו, / בעוד יש בו נשמה;
 עברו ימי מהומה – / ואין בידו מאומה, / בשובו אל האדמה.
 זרוע תפארת / ולשון מדברת, / בעוד יש בו נשמה;
 רד אל בור עמק – / ולשונו תמק, / בשובו אל האדמה.
 הוד והדר לפניו, / יראה בעיניו, / בעוד יש בו נשמה;
 נפל למשואות / וחסכו הרואות, / בשובו אל האדמה.
 חמד סוד רעים / ומעשה תעותעים, / בעוד יש בו נשמה;
 מה יבקש בתבל? / כי הכל הבל, / בשובו אל אדמה.
 תסובבו מלתך / ויגיד תהלתך, / בעוד יש בו נשמה;
 ועל עצמו תגמר – / אך את נפשו שמר, / בשובו אל האדמה.

אשתחוה אפים ארצה

19. אשתחוה אפים ארצה, / כי אין למטה ממנה,
 אתנפל לפני עליון, / גבה על כל גבהים.
 במה אקדם פניו כי אם ברוחי? / הלא היא מאתו,
 במבחר גופתי הוא יחיה – / ואין לאיש נכבד מנפשו.
 ראש וסוף אין לגדלתו – / ולשוני איך תגדלנו?
 רחוק רחוק משמי השמים, / וקרוב קרוב מעצמי ובשרי!
 הנה באתי לך, אלהי, / כי אין מועיל זולתך.
 הלא כל צבא השמים והארץ / כלם נבראים כמוני,
 מהם אין אדרש תשועה – / ותשועת כל יצור כזב!
 מנוס אין לעבד / בלתי לאשר קנהו!
 מה אחשבה לדעת? / וידעתי כי להיטיב לי בראתני.
 מספר עצמו חסדיך – / ומחול היס חטאותי.

עין איך אַשאַ אַליך? / וְהיא גַם היא חֲטָאָה.
עוד מה יַעֲנוּ שְׁפִתַי? / גַם הַמָּה הִרְשִׁיעוּ!
זְדוֹן לְבִי עֲשֵׂה לְנַפְשִׁי / אֲשֶׁר אוֹיֵב לֹא יוּכַל עֲשֵׂהוּ,
זְלַעְפָּה אַחַזְתַּנִּי מִמֶּנּוּ – / אוֹי לִי כִי מְרִיתִי!
רַע יִצְרִי הַתְּעֵנִי, / כִּי לֹא הִיָּה רְצוֹנִי לְהַכְעִיסְךָ,
רְעוּתִי לִי לְבַדִּי הֲרֵעוּ – / וְאַתָּה לְבַדְךָ תַעֲשֵׂה חֶסֶד!
הוֹדִיעֵנִי דְרָךְ יוֹעִילָנִי, / כִּי כָל יְדַעְתִּי אֶתָּה הוֹדַעְתַּנִּי.
הִשְׁמַעְתִּי דְבָרֵי לְבִי לְאַזְנִי – / וְאַתָּה תִשְׁמַע הַשָּׁמַיִם!

אנחנו בני גלות

20. אַנְחָנוּ בְּנֵי גְלוּת, / דַּכְּאָנוּ הָעֲנִי וְהַדְּלוּת,
זַעֲקָנוּ חֶמֶס, טְרוּדִים, / יְגִיעֵי כַח, לְכוּדִים.
מֵעַת נְבִיאֵינוּ סָרוּ – / עָלִינוּ פְּתָאִים צָרוּ,
קָרְאנוּךָ, רַחוּם שְׁמֶךָ, / תִּפְּנֵן אֲלֵינוּ בְּרַחֲמֶיךָ!
רְעַדְנוּ הַיּוֹם מֵאִימֶיךָ, / כִּי מִי יִסְבֵּל זַעֲמֶךָ?
וּבַתְּפִלַּת עֲנֵנוּ נִקְדַּמְךָ: / לְמָה, יְיָ, יַחֲרָה אַפְּךָ בְּעַמֶּךָ?

רשות לקדיש

21. הַבוֹחֵר בְּשִׁירֵי זְמֶרָה / אֶקְרָא: / תִּגְדַּל שְׁמוֹ נוֹרָא!
אַתְּבוֹנֵן – / וּבְכָל שָׁפָר,
וְאַרְנֵן / לְאֵל כָּל סָפָר,
וְיִכּוֹנֵן / אֲנוֹשׁ מַעֲפָר
וּבְלִבּוֹ נִשְׁמָה בְּרָה / בְּרָא – / כַּמְלֶךְ בְּתוֹךְ הַבִּירָה.
בְּכָל הוּא / וּמִיָּדוֹ כָּל,
כְּמוֹהוּ / הֵיזוּת לֹא יָכֹל,
כְּתֵהוּ / לְנִגְדוֹ כָּל,
מָה אִמַּר? וְיָד כָּל נִבְרָא / קִצְרָה, / דַּעְתוֹ מֵאֲנוֹשׁ נִבְצָרָה!
רַם פְּלָאוֹ / וְסוּד עָלְיוֹנָיו,
עִם כְּסָאוֹ / מְשֻׁרְתֵי פְּנָיו,
מוֹרָאוֹ / עָלֵי אוֹפְנָיו,
בְּמִים עֲלִיּוֹת קָרָה, / קָרָא – / שְׁמַיִם בְּרוּחוֹ שְׁפָרָה.
מוֹרָאִים / בְּכָל מַעֲבָדוֹ,
כִּי מְרָאִים / מַעֲיָדֵי הוֹדוֹ.
לְנִבְיָאִים / יִגְלֶה סוּדוֹ –
כִּי נִפְּשׁ בְּפָנָיו יִקְרָה / הוֹרָה / לְלֶכֶת בְּדְרָךְ יִשְׂרָה.

ישני לב מה לכם

.22

ישני לב, מה לכם / לא תתבוננו בכם:
מה היתה ראשיתכם / ומה תהיה אחריתכם?
את נפשכם ראשונה / בינו ובאחרונה –
ותדעו מי בראשכם / ותחזוהו מבשרכם!
בכם תבנית עולם, / דמות הדברים כלם,
ותחת ידו נפשכם / החיה אשר בלבכם.
ראשכם בית משכנו / ובמח ארמונו,
ובגוייתכם נשמה / כמו מלך באדמה.
הצופים עיניכם / והשוערים אזניכם
והמשרתים הם ידיכם / והנערים רגליכם.
מריחות נחירי אפכם / וסופר הלב לשונכם
וטועמות השפתים / וטוחנות השנים.
עליכם שר השכל – / ובכם יצר נוכח
והכבד למאכלכם / והפליות לתאונתכם.
זה כל יסוד וכל בגן / להועיל הוא ולענגן –
וארבעה תקוממו, / זה בזה לחמו.
ראו, כנוח חם לבבכם / יצא ויברח מלפניכם,
והעליות שפלו / והבתים נפלו.
הגויה תשאה / ובה תולעת תראה,
והמלך, ביום צאתו, / לא ישוב עוד לביתו.
חיים בשכל אתם / תהיו, ואם לא ידעתם –
כבהמות נחשבים / והמתים הם טובים.
זכרו זאת והשכילו / ולדעת הואילו:
רוחכם מי יביאנה / ומי זה יוציאנה?
קחו כלי הלב ותראו: / הדברים איך נבראו –
והכירו הבורא! / מי כמהו מורה?

אני האיש אשר

[מתוך: בשלי ילבשו קדרות מרומים]

1. אני האיש אשר נשאר לבד / ונדדו כל ידי כחלומים
 ותמיד אש נדוד תיקד בקרבי / ועפפי עינות ואגמים
 דמעי נטעו אורן בציה / והגדילו דמי עיני גשמים
 והיגון אשר חרש בגבי / ובקרבי נדוד אלם אלומים
 ונבהלתי לקול הסיס והתור / ואיך יעמד לבבי לרעמים
 ואן אפנה ואין מקום ומחנה / ועלי מזמן מות ואימים
 ואיכה מר דרור ארקח ולקח / צרור המור והביעו בשמים
 ולקח מזרועי הצמידים / והוציא מגנזי הלשמים
 ואסף את מאור עיני והנה / בעוד יומם שתי עיני שתומים
 במות האב אשר אין אב כגילו / והן בדי שאול נגדו ערומים
 בעודו הנדיבים נשאו ראש / וכבוד נחלו עמו חכמים
 ואחריו נאלם הבין ונאל / והשירים סתומים וחתומים
 והיין מאד ימר לשותיו / ואסר אסרה בת הכרמים
 גדלני כמו אב מנעורי / והפיל את חבלי בנעימים
 וכל יום אשמעה מפיו בשורה / ואתו כל מגורותי שלמים
 ושם בתי מלאים טוב וחסדה / וצוה הברכה באסמים
 ואתמול משעליו מן אלקט / ולחמי אחריו שורש רתמים
 למי אפנה ומה אענה ידי / וכל תבל מצודים וחרמים . . .

בכי תשאו עלי

2. [בכי תשאו עלי כל הר / ואשא על נאות מדבר
 [ומספד] מ[ר] אני אעש / כמו תנים בכל מעבר.
 [אדברה] בצר ריח / ורב יגון ולב נשבר
 עלי ריע אשר נתרע / לכל איש רע ונתחבר
 ועזב את אשר קנה / ידיותו וגם סבר,
 אשר התעיב במעלליו (?) / עדי קצף והתעבר
 ושמהו לקלסה / והשפילו כהתגבר
 ושם בשתו בכל מלה / וחרפתו בכל מדבר.
 אני הולך והן שפחה / פגשתני לאיש גזבר
 קראתני והיא תשחק / "השמעת אשר דבר
 זקנכם זה אשר שכן / עליית קיר כמו מכבר
 אשר פניו וצורתו / פני שחור אשר קבר:
 ראיוהו עלי נערו / ושפתותיו בפיו יצבר
 והוא ידמה ופיו על פיו / כמו עורב בפיו עכבר!"

יריבוני עלי עזבי

3. יריבוני עלי עזבי ברית אל / בצאתי מברית צדק לעולה.
הלא שבר בנו עמרם באפו / שני לוחות כתב נורא עליה,
וגור אריה יהודה בא לתמר, / ואמנון על אחותו הבתולה,
וגם דוד בחנו אל ושגג / בבית שבע, ושמשון עם דלילה.
טרפה לא אכלתיה, בעודי / חשבתיה בשר פגול נבלה,
ואם אמר "משגע הוא נביא אל" / ואודנו בראשית כל תפלה –
בפי אמר – ולבי יענני: / מכזב את ועדותך פסולה!
כבר שבת לי לצל כנפי שכינה, / אבקש ממך, האל, מחילה.

יוסף קמחי

אדם באהבת עולם

1. אדם באהבת עולם רצונו / דומה לכלב לועס גרמות:
דם משפתיו מוצץ – דמה / כי הוא ימוצץ דם העצמות!

היה נשמר ואדם

2. היה נשמר ואדם אל / יהי נקלה בעיניך –
ויש באשר זבוב קטן / יהי מחנק גרוגך!

אתמה על כל

3. אתמה על כל אדם משכיל / איכה אין אל לבו נותן:
איך תגאה אדם עבר / זה פעמים מעבר שתן!

שאלת השוטים שאל

4. שאלת השוטים שאל על החכמה,
ושמרה [כשמ]ו[ר] שבו עם אחלמה.

עונה ומתחכם באין

- ב. עונה ומתחכם באין חכמה ובין / דומה באינולתו חמור ריחים,
כל יום ויום סובב ולא זז מסביב[ב]תיו כאלו הוא נכה רגלים.

אם תשמעה דובר

- א.א5. אם תשמעה דובר חרפות בך / אל תתנה לו לב ואל תבט,
פן תשמעה חרוף מאד קשה / מהם ותכשל ותלבט:

- אל תשיב על
- ב. אל תשיב על חרוף נבל, / כי כל חרוף טוב ממנו,
ושתיקה ממנו מענה, / כי בשתיקה תשכחנו:
- סובל צער יצערנו
6. סובל צער יצערנו, דוחה צער רב ממנו:
- אל כל אדם
- 7א. אל כל אדם קנה הונים, / אמרו לו אם קנה שנים:
- התעלסה על הון
- ב. התעלסה על הון אשר הקדמת,
תתחרטה על כל אשר הנחת:
- המתן והנצל כצבי
8. המתן והנצל כצבי ועוף מפח,
מהר ואז תביא אל נפשך מפח:
- ממעית אמריו
- 9א. ממעית אמריו ממעית שגגות,
מרה דבריו מרה דאגות:
- ראה נברא אשר
- ב. ראה נברא אשר ברא לך שוכן בשמים,
באזנים ועינים, ואפים ורגלים,
כרעים וכפים, חלצים ושוקים,
ולשון חד בתוך מסגר ולא תמצא לשונים:
והכין לו שתי חומות, שפתים ושנים,
ולכו על דבריה היה מקשיב בכפליים,
וללשון תשו אוצר לשומרו לחיים

יוסף אבן זבארה

המר בעת יועיל

1. המר בעת יועיל מתוק, ואם הוא מר,
אכן בעת יזיק מתוק מאד ימר;
על כן חכם לבב המר אשר יועיל
יאכל, וממתוק מזיק יהי נשמר.

דמות שד על

2. דמות שד על פני אשה מפתח – / נתחי בחזות יפיה תנתח,
תסמר שערת ראשי לשונה, / וקולה מוסרות לבי תפתח.
תסגר שערי שלום ורעות – / ופתחי ריב ומדינים תפתח.
מלונה תערך על הר תלנות / ותפרש אהלה עליו ותמתח.
כחול ים היא כבדה על כבדי, / ומעי תארה כסיר ירתח.

ראו בנים בעיניהם

3. ראו בנים בעיניהם נבונים וכל איש נחשב להם לאין
גבוהה מצאה קן לה בלבם אבל תראם שפלי ראש ועין
ובטנם מלאה היות ומרמות כנאדות מלאו חלב וזין
והעת דוברים שלום בפיהם בלבותם כלי לחם וזין
וכל חסדם בחית דלת, וצדקם בלמד בית ומם צדי וזין
אלהים החייני עד היותם כהבל ואני להם כקין.

אמר זמן לכסיל

4. אמר זמן לכסיל היה רופא תמית בני-אדם בעד הונם
יתרוז-לך על מלאכי מות כי הם ימיתון האנוש חנם.

אנטולי בר יוסף

בחן השיר במבחן

1. בחן השיר במבחן התבונה / וצרפיהו במצרף התכונה
חקור המאמר היטב וברר / לך משל במחשבה נכונה
דלה מלבך עצה עמקה / ושקלנה במשקולת אמונה
וימבינתך באר מליצות / ואל תפנה לך אנה ואנה
הגות צחות בחר ולשון ערמים / ושית אמרת שפתיך בחונה
ואל תיגע להרבבות רוב דברים / בחר מהשמונים השמונה
ודע כי שיר בלא משל וענין / כגולם נכחדה מנו תמונה
הריצות לידי שיר מאד דל / ולא מצא בעין משכיל חנינה
וזרועיו מצאתימו צמאים / והם חטים ולא צמחו עדנה
והיה טבעך אתמול מטוהר / אבל היום פסלתו מדינה
וסגיגים בו במטבע מחדש / ובו כסף אבל צורה ישנה
אני אוכיחך בדבר שפתי / ואל תלן עלי נפשי תלנה
למען כי אהבתך בכל לב / ואהבתך במחבואיו טמונה
קנה חכמה ומוסר מכספים / וממטמון תחפש התבונה

שירי לאט התנהלו

2. שירי לאט התנהלו כמעט חכו / כי את לבבי אחרים תמשכו
אן]ם בכסליכם ביד דודי עבוט / רוחי ונשמתי ואחר כן לכו

יהודה אבן שבת

ראה שכל פרעה

1. ראה שכל פרעה והתבונן דעו
בעת הפליא עצות לענות עם בינות
אשר ענה אותם והגדיל תוגתם
והמית הבנים – וחייה הבנות.

ידידי אהבתך וחשקך

2. ידידי אהבתך וחשקך שגיהם שלחו רקב בעצמי
ודלותי ודקותי עדי כי זבוב קטן יכסה את מקומי
ולו אשכב בעפעפי נמלה אמת לא ידעה שכבי וקומי

צביה איומה ונאוה

3. צְבִיָּה אִיוֹמָה וְנֵאוּהָ וְתַמָּה וְיִפָּה כְּתַרְצָה וּבְרָה כְּחַמָּה
עָלֵי אֵל יִצְוֵעֶיךָ וּמִמֶּךָ תִּנְי לִי חֲזָה הַתְּנוּפָה וְשׁוֹק הַתְּרוּמָה

שתיים מררו חיי

4. שְׁתֵּימָם מִרְרוּ חַיֵּי וְאוֹתָם / לְדוֹר נְדוּר אֶסְפֵּר וְאֶחְוֶה:
יְלִיד חֶכֶם אֲשֶׁר עֶבֶד בְּאִשָּׁה / וּבֵן מִשְׁכִּיל לֵיד סָכַל יִקְוֶה.

במבחר הקברים תחכמוני

5. בְּמִבְחָר הַקְּבָרִים תַּחְכְּמוּנִי יְקוּבֵר עִם מְתֵי חֶסֶד וְחֶבְלָם
אֲשֶׁר שָׁם חֶק בְּיִשְׂרָאֵל וּמִשְׁפָּט לְבַל יִשָּׂא אָנוּשׁ אִשָּׁה לְעוֹלָם

יהודה אלחריזי

יליד זלות

1. יְלִיד זְלוּת. אָחִי נְבָלוֹת וְכִילוֹת
אֲשֶׁר כָּל הַנְּבָלוֹת נִקְבְּצוּ בוֹ.
וְהִלַּלְתִּי שְׁמוֹ בְּשֵׁתֵי לְשׁוֹנוֹת
וְנִכְשַׁלְתִּי בְּמֵאֵמֶר פִּי וְנִיבוֹ.
וְאוֹלָם עַת דַּרְשִׁיתִּי לֹא מִצְאָתִּי
וְאָמְרוּ כִי לְחָרֹן שָׁם נִתִּיבוֹ.
וְאִם נִחְבָּא וְנִסְתַּר מִלְּפָנַי –
שְׁמוֹ הִרְעָ בְּפִי עֲזָבוֹ.
כְּמוֹ עֶכְבֵּר אֲשֶׁר נִכְנַס בְּתוֹךְ חוֹר
וְעֲזַב חוּץ בְּפִי חֲתוּל זָנְבוֹ.

ראו זקן עולה

2. רְאוּ זָקֵן עוֹלָה לְהַפִּיל תַּחְנוּנוּנִים
בְּלֵב יִקְבֹּץ-אֶוֹן וּמְלֵא תַזְנוּנוּנִים.
בְּלָבָן מִתְעַטֵּף כְּשׁוֹבֵךְ הַיּוֹנִים
מִלָּבָן מִבְּחוּץ מִטְּנֵף מִבְּפָנִים.

ומצנפת בראש נבל

3. וּמִצְנֶפֶת בְּרֵאשׁ נְבֵל קְשׁוּרָה / חִשְׁבְּתִיָּה כְּלִי מְלֵא כְּלֵמָה –
מֵאֵד גְּדֻלָּה וְהִיא עוֹמְדָה עָלַי רִיק / כְּתַכְלִית הַהֲנִיָּה עַל בְּלִימָה!

ושבחתי לאיש נבל
וְשִׁבַּחְתִּי לְאִישׁ נָבֵל בְּאֲשׁוֹר .4
בְּשִׁיר כְּזָב אֲשֶׁר אֵין בוֹ נְכוֹנָה.
וְנָדַר לִי נְדָרִים הֵם כְּשִׁירִים
מְלֵאִים שְׂוֹא וְאֵין בָּהֶם אֲמוּנָה.
וְעוֹד לֹא רָאֵתָה עֵינַי לְשׁוֹן שְׂוֹא
כְּמוֹתוֹ מְסַפֵּר עַד עֲדִינָה.
וְעַת רַעֲיוֹ שְׂאֵלוֹהוּ וְאָמְרוּ
הֲתִקְפֹּץ יָד מְלַמֶּדֶת נְתִינָה.
הַשִּׁבְמוֹ אֲנִי הַיּוֹם קֶצֶר יָד
וְנִפְשִׁי הִיא בְּחֶסֶר כֹּל בְּחוֹנָה.
וְלִי צָרְךָ לְהוֹצֵאָה בְּכָל-יּוֹם
אֲשֶׁר בְּשֶׁטֶר וְחֹב עָלַי נְתוּנָה.
וְלִי נַעַר יִשְׂרָתְנִי כְּחִפְצֵי
וְעַרְשֵׁנוֹ בְּכָל עֵת רַעֲנָנָה.
וְעָלִי חֹב לְהַשְׁלִים לוֹ צָרְכֵי
וְלִתֵּת לוֹ שְׂאֵר וְכִסּוֹת וְעוֹנָה.

ידך לשואל סגורה
יְדְךָ לְשׁוֹאֵל סְגוּרָה .א5
בְּתוֹלָה וְאִישׁ לֹא יִדְעָה.
לוֹ אִמֵּן הִיתָה כֵּן
לֹא יִהְיֶה מוֹם בְּזַרְעָה.

אתמה לעבי טובך
אֶתְמָה לְעַבִּי טוֹבְךָ אֵיךְ נִכְלָאוּ .ב
דוּדֵי וְנוֹזְלֵי יְדְךָ אֵיךְ קָפְאוּ.
אֶתָּה כְּמוֹ מְחוּל אֲשֶׁר לוֹ קוֹל מְאֹד
גָּדוֹל . וּבּוֹקְעֵיו רִיק וְרוּחַ מְצָאוּ.

וראיתי אנוש כילי
וְרָאִיתִי אָנוּשׁ כִּילִי וְלִפְנֵי .ג
נְדִיבִים הוּא בְּעֵינָיו רֹאשׁ לְכָל־ם.
וְלֹא יַעֲלֶה לְמַעְלוֹת הַנְּדָבָה
עֲדֵי יוֹכֵל חֲמוֹר לְעָלוֹת בְּסֵלֶם.

- הפקד בהר ציון
הַפְּקֵד בְּהַר צִיּוֹן אֲנוֹשׁ טָמֵא לְרֹאשׁ
קִדְּשׁ וְלוֹ נִגַע אֲשֶׁר פָּשָׂה בְּעוֹר.
יִפְעַר לְכָל-עוֹבֵר וְשָׁב עֲצָמוֹ . לְזֹאת
כָּל-יִוְדָעִיו קָרְאוּ שְׁמוֹ רֹאשׁ הַפְּעוֹר.
- לו שר בנו
לוֹ שָׁר בְּנוֹ עֲמָרָם פְּנֵי דוֹדֵי
מִתְאַדְּמִים הָעֵת שְׁתוֹת שְׁכָר
וַיִּפִּי קִוְצוֹתָיו וְהוֹד יִפְיוֹ
לֹא חָק בְּתוֹרָתוֹ וְאֵת זְכָר.
- האיש אשר תורת
הָאִישׁ אֲשֶׁר תּוֹרַת בְּנוֹ עֲמָרָם
חָלַל בְּנִבְלוֹת פִּיּוֹ אֲשֶׁר זָכָר.
פּוֹעֵר לְכָל-עוֹבֵר וְשָׁב עֲצָמוֹ
נִרְבַּע עָלַי אֲרַבַּע לְכָל זָכָר.
הוֹרֵג יִבְקַע אֶת בְּשָׂרוֹ כְּאֵ-
דָמָה תִּבְקַע בְּחֵרֶשׁ אֶפְרָיִם.
- עת החכמים מענות
עֵת הַחֲכָמִים מְעַנּוֹת שִׁיר נְחֻבָּאוֹ –
חֲכָמֵי סִפְרָד לְעֵנּוֹתוֹ נִצְבָּאוֹ,
וּבַעֲת בְּנֵי מִזְרַח בְּשִׁיר לֹא מִצְאוֹ
חֲזוֹן – בְּנֵי הַמַּעֲרָב הַתְּנַבְּאוֹ.
- צבי החן מחצני
צָבִי הַחֵן מִחְצָנִי בְּיָפְיוֹ
וְהִבְעִיר בִּי יְקוֹד חֲשָׁקוֹ וְעֵצְבוֹ.
וּבַמִּדָּה אֲשֶׁר מִדַּד גִּמְלָתוֹ
וְהֵאֱכַלְתִּיו פְּרֵי חֲטָאוֹ וְחוּבוֹ.
בְּהִרְאוֹתַי רָאִי מוֹצֵק לְעֵינָיו
הַשִּׁיבוֹתַי יְקוֹד חֲשָׁקִי לְלִבּוֹ.

סבב חשק על

10. סבב חוֹשֶׁק עַל יַד הַיָּאֹר
וּכְאֵב חֹשֶׁקוֹ פִּצְעֵי זַיִן.
וַיִּרְא עֲלֵמָה הִיא רוֹחֶצֶת
מִלְבוּשׁ דּוֹדָה עַל הָעֵינַן.
וַיִּשְׁקֶהוּ לֹא לְכָבוֹדוֹ
רַק לְכָבוֹד חֻלְלִי עֵינַן.
כֵּן יֵשׁ אָדָם סוֹבֵא יִשְׁתָּה
הַחֹמֶץ לְכָבוֹד הַיֵּינִן.

עד מתי תענני צבי חן

11. עַדִּי מְתִי תַעֲנֵנִי צְבִי חֵן
וְנִפְשִׁי לְךָ כְּמוֹ אִמָּה מְכוֹרָה.
וּמִי יִתֵּן וְאִמְצָא סוֹף לְקִצְפֶּךָ
וּמִגַּפְתְּ נְדוּדֶךָ נִעְצָרָה.
וְאֵשׁ חֹשֶׁקְךָ יְדִיד תִּשְׁלַח בְּקִרְבִּי
וְהִבְעַרְתָּ לְבָבִי תוֹךְ מְדוּרָה.
וְרֵאוּ לְךָ לְשֵׁלֶם אֶת לְבָבִי
וְכֵן הַדִּין לְמַבְעִיר הַבְּעָרָה.

קללות הוא

12. א. קִלְלוֹת הוּא. מְחַבֵּר שִׁיר כְּצוּאָה
וְהַצּוּאָה בְּפִיו יִחְשֵׁב כְּנִפְתָּ.
וְהִגִּינוּ יִגְלֶה אֶת קִלוֹנוֹ
וְעָרְוֹתוֹ בְּשִׁירוֹ נַחֲשָׁפֶת.
וְאָבִיו הוּא מְשַׁעֲבֵד לְנִבְלוֹת
וְאִמּוֹ לְחֶרְפוֹת נַחֲרָפֶת.
וְנִאֲסָפוּ לְעוֹלָמָם שְׁנֵיהֶם
וְחֶרְפָּתָם לְאוֹת לֹא נִאֲסָפֶת.
וְעַד הַבֵּן עָלִי טְמֵאת אֲבוֹתָיו
כְּרִיחַ רֵעַ עָלִי בֵּית הַטְּנָפֶת.

קללות בא

ב. קִלְלוֹת בָּא וְהִשְׁאִיל לִי כְּתָבוֹ
בַּיּוֹם אֶחָד . וּבְשָׁנֵי גָזְלוֹ.
חֲשִׁבְתִּיהוּ בְּעֵת תַּתּוֹ וְקַחְתּוֹ
כְּכֹלֵב שָׁב לְקִיאוֹ וְאָכְלוֹ.

13. חרב ביד בעלי קרב
חָרַב בַּיַד בְּעַלֵי קָרֵב תְּעוֹף
וּכְמוֹ לְשׁוֹן אֵשׁ תִּהְלַךְ תּוֹכֶם.
רְעִי שְׂאֵלוֹנֵי לְמִי תִדְמָה
וְאוֹמְרָה תִדְמָה לְשׁוֹן חֶכֶם.

14. א. השר בך ישר
הַשֵּׁר, בְּךָ יִשָּׁר וְאִין אֶתְךָ
עוֹל וְכֹל חֶסֶד בְּךָ נִמְצָא.
מוֹסֵר בְּלִי רָשָׁע בְּךָ שֵׁם אֵל
כִּי אֶת אֲמַת חֲמֻדָּה בְּלִי שְׂמֻצָּה.

ב. נמצא בך חסד
נִמְצָא בְּךָ חֶסֶד וְכֹל עוֹל
אֶתְךָ וְאִין יִשָּׁר בְּךָ הַשֵּׁר.
שְׂמֻצָּה בְּלִי חֲמֻדָּה אֲמַת אֶת כִּי
אֵל שֵׁם בְּךָ רָשָׁע בְּלִי מוֹסֵר.

15. גביר הדור
גְּבִיר הַדּוֹר פֶּאֶר מְשֻׁרָה וּמוֹסֵר
וּמִזְרַע יֶקֶר נִבְרָא וְנוֹצֵר.
פְּרִי הַדָּר וְאוֹר נֶאֱדָר וְנֶהְדָּר
וְדַרְכֵי יוֹצְרוֹ שָׁמֵר וְנֹצֵר.
וּמְשֻׁרְתּוֹ בִּירְאֵת אֵל קְשׁוּרָה
וְאַחַר בּוֹרְאוֹ יְרוּעַ וְיִפְצֵר.
וְקִשְׁרֵי הַיֶּקֶר כְּתֹר לְרֵאשׁוֹ
וְגִבֹר רוֹזְנֵי דוֹרוֹ וְעֹצֵר.
יְרִימוֹ צוֹר וְיוֹצְרוֹ יִצְרָהוּ
בְּצַרְתּוֹ כְּמִבְצָר מִמְּגוֹר צָר.

ידיד האל

.16

ידיד האל כליל מדות חמודות
אבל לבו כמעין לתעודות.
נגיד עם אל והוא יחיד בתבל
וכן המה תהלותיו יחידות.
ובנה מגדלות חסד וצדק
ושם מדות אבותיו לו יסודות.
ויען כי חמודות הם פעליו
שמו נודע בעם אל איש חמודות.

כל איש אשר יאמין

.17.א.

ויען המאמין ויאמר:
כל איש אשר יאמין בדת משה לבד
ודבר חכמים בחרי בזהו.
ידמה לאיש יאמר אני אעשה דבר
מלכי ואעבר על דבר משנהו.

אני מאמין בדת

אמר המין:

.17.ב.
אני מאמין בדת משה לבדה
ולא אקזיב דבר חוזים וצופים.
ולא אשמע לחכמיכם למען
אשר המה דבר אל מחליפים.
ואשען בדת אל המרימה
למחזיק בה ועוזביה כפופים.
כאיש נסמן בעץ אדיר וחזק
ולא ישית לבבו לענפים.

במדות האנוש אין

.18

במדות האנוש אין כענוה
והיא יפה לכל משכיל ונאנה.
תעורר אהבה מלב משנאים
ותסתיר מאנוש כל חטא ומענה.

וישורר הבחור ויאמר

19. א. וַיְשׁוֹרֵר הַבְּחוּר וַיֹּאמֶר:

וְעַט סוֹפֵר יְרוּצֵץ עַל מְגֵלָה
וַיִּרְקַם בְּשִׁחְרִים טוֹר אֶפְלָה.

אָמַר הַזֶּקֶן:

כְּמוֹ נַחֵשׁ אֲשֶׁר יְרוּץ בְּעֶפֶר
וַיִּשְׁאִיר אַחֲרָיו דְּרַךְ סְלוּלָה.

ב. וַיְשׁוֹרֵר הַבְּחוּר וַיֹּאמֶר:

וְנָץ לַפֶּאת זָבוּל יִפְרֵשׁ כְּנָפָיו
וַיּוֹרִיד הַנְּשָׁרִים מִשְׁחָקִים.

וַיַּעַן הַזֶּקֶן וַיֹּאמֶר:

שְׁתֵּי עֵינָיו חֲצוּבִים מִפְּנִינִים
וְעָשָׂה אֶת כְּנָפָיו מִבְּרָקִים.

ג. וַיְשׁוֹרֵר הַבְּחוּר וַיֹּאמֶר:

וְנַחַל יֵלְכוּ מִימּוֹ לְאֵטָם
כְּאֵלוֹ שְׂרָשְׁרוֹת כְּסָף זְרָמִיו.

וַיַּעַן הַזֶּקֶן וַיֹּאמֶר:

וַיֵּד רוּחַ כַּיַּד חֲרָשׁ וְאָמֵן
תַּחֲבֵר טְבַעוֹת שְׂרָזָן בְּמִימּוֹ.

ד. וַיְשׁוֹרֵר הַבְּחוּר וַיֹּאמֶר:

וְרִמּוֹנִים לְחִיָּהֶם כְּעֵלְמוֹת
וְהֵמָּה מִמָּאוֹר עֵין אִישׁ צְפוּנִים.

וַיַּעַן הַזֶּקֶן וַיֹּאמֶר:

בְּעֵת כִּי תִפְתַּח אֹתָם תִּדְמָה
אֲרוֹן זָהָב וְהוּא מְלֵא פְּנִינִים.

ה. וַיְשׁוֹרֵר הַבְּחוּר וַיֹּאמֶר:

וּמָה נְעִים אֲגוֹז תּוֹכוֹ פְּרִי חֵן
וַיִּמְנַע הַפְּרִי עַד יִשְׁבְּרוּהוּ.

וַיַּעַן הַזְקֵן וַיֹּאמֶר:

כָּאֵלוֹ הוּא כְּסִיל מֵאֵן קַחַת בֵּין
וּמוֹסֵר עַד בְּמַכּוֹת יִסְרוּהוּ.

יעקב בן אלעזר

זקן עכבור

1. זקן עכבור – זקן רוֹעֵי אֲוִלִים, קְעִיפִיָּה לְכָל עֶבֶר וּפָנִים,
וְאָרְכָּה עַד אֲשֶׁר נִגְעָה שְׂאוֹלָה בְּרַב אֲוִנִים עַדִּי הַלְאוֹת תְּאוּנִים.
בְּתוֹכָהּ יִלְכוּ חַיּוֹת קְטָנוֹת וְשִׂאֲלֹתַי: הַקּוֹפִים הַסְּפוּנִים
וְרֵאִיתִי כְּעוֹף תּוֹכָהּ יְעוּפוֹן וּפְרַעוֹשִׁים יִרְשׁוּהָ לְקִינִים
הַשִּׁיבוּנִי: זָקֵן עֶכְבוֹר כִּי־עַר וְשֵׁם צִיִּים וְשׁוֹעֲלִים קְטָנִים
וְשִׁמָּה קִנְנָה קְפוּז תְּמַלֵּט וְשִׁמָּה מַחְסָה אֵף לְשִׁפְנִים,
וְשִׁמָּה יִשְׁכְּנוּ בְּטַח וְהִשְׁקֵט וְאִישׁ תַּחַת תַּחַת גְּפָנִים שְׂאֲנָנִים,
וְאִישׁ תַּחַת תַּאֲנָתוֹ בְּצַל שֶׁל זָקֵן עֶכְבוֹר דְּשָׁנִים רַעְנָנִים.

קחי עיני

- 2.א. קחי עיני ראות עפרה לצידה וְזֶה חֲלָקֶךָ לְבַד מִן הַיְדִידָה
וְגַם אַתָּה, פִּי, יַעַד לְבַד לְנִשְׁקָה תַּהַלְלֶךָ בְּכָל יוֹם הַיְעוּדָה
וְזֹאת תּוֹרַת יְדִידִי הַתְּבוּנָה וּבִינִיָּהֶם הֲלֵא זֹאת הַתְּעוּדָה
וְיִמָּה מְרָה פְּרִידַת יַעֲלַת חַן וּיִמָּה קֶשֶׁה סְפוּד עַל הַפְּרִידָה.

נשקתיו על ידי מלאך

- ב. נשקתיו על-ידי מלאך ידידים וְעַנְנִי: "הֲלֵא פִי צִיר אֲמוּנִים
הַכְּמוּנִי בְּיַד מְלָאֵךְ לְנִשְׁקָה הַזֹּאת תּוֹרַת יְדִידִים הַעֲדִינִים".

עון דוד רב מאד

- ג. עון דוד רב מאד מנשוא וְאִין כְּפָר אֲלֵי חֲטָאוֹ
כְּבִדִי סָהַרוּ אֶתֶּן וְלִבִּי יִהְיֶה כְּלָאוֹ
וְלִי לִבָּב כְּבַד-אֲזֵן בְּלִי יִשְׁמַע לְקוֹל קוֹרְאוֹ.

רעיה יום ליום

- ד. רעיה יום ליום תלנות וריבות יַעֲצֹר הַזְּמַן וְנַחֲנוּ מְרִיבִים
הַאֲנַחֲנוּ לְבַד מְעַנִּים כְּאֵלָה אוֹהֲבִים אוֹ הַזֹּאת תְּעוּדַת אֲהוּבִים
יַעֲנִי יְדִיד בְּלִי רִיב כְּשׁוֹכֵן עִם-שִׁכְנוֹ וְאִי מִתּוֹקֵי אֲהֻבִים
הֵה וְאִם אִין בְּאֲהֻבָּה רִיב וּמְדוּן אִין נְעִים שִׁיר אוֹ נְעִימַת אֲהֻבִים.

אברהם אבן חסדאי

- השמרה מאיש כזבים
1. השמרה מאיש כזבים על
גנב בעברתו זהבין
גנב יגנב הונך אכן
כזב יגנב את לבבך:
- כסיל יכאב לבבו
2. כסיל יכאב לבבו בהלך לו
מעט חמדה ויחרד על שארית
ומשכיל יעלז תמיד בחלקו
ויסוף לעשות לו שם באחרית:
- בשחר עלי לבן
3. בשחר עלי לבן ידי כותבים כתבו—
ושיבה לבנים על שחרים לאט תנחה.
ולא ידעה לכתב עדי מחתה מכתב,
ואין טוב בסופר אט ויכתב עדי ומחה.
- רב עברה נפשי
4. רב עברה נפשי אבל לא אדעה
אי זה ללבי בזמן רע ומר
עבדי פני בוגדים בודדים או היות
בגד בדוד אהבה וחסד שמר:
- מות בחר לך
5. מות בחר לך לא דבר שקר
כי תוצאות שדו לאין חקר
ימות לבדו איש במותו אך
רבים אשר תמית לשון שקר:
- דורשים קנות חכמה
6. דורשים קנות חכמה ובין לא ישבעו
משמן ומיין תענוג לא יריו
לא יחפצו לחיות למען יאכלו
אך יאכלו כמעט למען יחיו:

דע כי בעוד

7.א. דע כי בעוד ידרש אנוש שכל
על כל אנוש שכל השירהו
אכן בחרו שבו כי מעיל בינות
לבש דעו כי אז הסירהו:

אל תאמינו

7.ב. אל תאמינו בדבר כל מחנן קול
ובמחליק שפה אל תבטחו בנים
זכרו אחי יוסף אחר מכרוהו
באו לאביהו בבכי ותחנונים:

מאד תהיה שפל רוח

7.ג. מאד תהיה שפל רוח, ואל נא / תהי הולך בסוד גאים ועזים:
ראה אזוב אשר בקיר לרוח / סערה נח – והוא שובר ארזים!

מאיר הלוי אבולעאפיה

הנה אני שברי

1. הנה אני שברי בלב-ים הזמן / הרע אשר פרש לרגלי רשת
צוה להנחותה ברוח חסדך / השור להוציאה אלי יבשת

אמנם עצת האל

2. אמנם עצת האל לבד תקום / לעד ומשפטו לאור יצא
על-כן רצה באשר יהי אם-לא / יהיה-לך אחי אשר תרצה

אמרו לחורפינו

3. אמרו לחורפינו בזמן לחמנו / איפה זמן נלחם כי אם-באדיריו
לך-נא ראה גם יצופו גבלות על / פניו ובמצלותיו צללו דריו
וצבא זבל מאין מספר ואולם כי / לא-ילבשו קדרות כי אם-שני אוריו

יצחק השנירי

שמים כסיל

1. שְׁמַיִם כָּסִיל כָּל בְּנֵי קֶדֶר וּמִבְּשָׁם
כָּסֶלֶם, וְעוֹצִיִּים, שְׁנֵי עֲצִיִּים לְמַחְסָם
חוֹטְבִים, וְחָרֵשׁ בְּיַד פֶּעַל וְעֵשִׂים,
מִתְהַלְלִים בְּאַלְלִים, / עוֹבְדִים וְסוֹגְדִים לְבוֹלָם,
לוֹקְחִים מִשְׂבָּא זָהָב לְפֹת פְּסִילָם.

נִמְשַׁח בְּשִׁשֶׁר וְכָל מִינֵי צְבָעִים,
עֲשׂוּי בְּתַבְנִית אֲנוֹשׁ יָפָה וְנָעִים,
וּלְחִזְקוֹ בְּמִסְמְרוֹת עֲלִיו תִּקְוִיעִים.
כְּכֹלוֹת מְלֹאכְתּוֹ וְתוֹשָׁלָם, / דּוּמָם בְּבֵית וְנֶאֱלָם,
קָם לְפָנָיו וּבָא דוֹרְשׁוֹ, וְשָׁב בּוֹשׁ וְנִכְלָם.

יִשְׁקוּט עָרַב עַל אֲמוֹנַת דָּת מְשׁוּגָע,
וּבְעֵץ הַבָּלִים אָדוּם יִשְׁלַח וְיִרְגַע.
וּלְחִי <לְעוֹלָם אָנִי אֶעֱתִיר וְאֶפְגַּע,
וְאָנִי בְּקִצְוֵי גְבוּלָם, / נִדַּח וְעָבַד לְכָלָם,
צוּר לְכֶסֶא שְׂבָה, הֵשֵׁב בְּרֵאשִׁם גְּמוּלָם.

רַעֲנַן יִשׁוּרוֹן וְעוֹדְנָו בְּאֵבוֹ,
כָּל עוֹד מִשְׂאוֹ בְּגִלוֹת, יִחְזִיק בּוֹ,
כִּי הוּד כְּבוֹד יוֹצְרוֹ נִגַּע בְּלִבּוֹ.
קוֹרְאִים בְּקוֹל מְהַלְלָם: / 'בְּרוּךְ הַדָּר צוּר פְּעֵלָם
לְעֲדֵי עַד, וּבְרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם.'

משלם דיפיארה

שאלוני חכם לבב

1. שְׁאֲלוֹנֵי חָכֵם לֵבָב וּמִי זֶה / אֲשֶׁר בֵּין-טוֹב וּבֵין-רָע לֹא יִבְקֹר
וְיִשִּׁיר אֶל-מִתֵּי הַדּוֹר בְּכַבּוֹד / וְלִבּוֹ הָאֵמֶת אֵזֵן וְחָקֵר
הַשִּׁיבוֹתִים מִיַּדְעֵי אֲנִי הוּא / אֲנִי הוּא הַמְשׁוֹרֵר הַמְשַׁקֵּר

מורה נבכים

2. מוֹרֵה נְבֻכִים הִחְרַשׁ פִּיךָ בְּלוֹם / הֵן הַדְּבָרִים לֹא שְׁמַעְנוּם עַד-הַלוֹם
יִשְׂאוּ עוֹנָם אִמְרִים כִּי הִכְתַּב / מִשָּׁל וְהִנְבִּיא אֲשֶׁר אֶתוֹ חֲלוֹם

וטרם תחזיק בעט

3. וְטָרָם תַּחֲזִיק בְּעֵט וְתַכְתֵּב / עֲשֵׂה עִם-לִבְךָ אַחֵי פְּלִילוֹת
וְדַע כִּי הִכְתַּב חֲצִים שְׁנוּנִים / וְהִרְשִׁים בְּסִפֵּר מֵאֲכֻלוֹת

ואיך תשאל זמירות

4. וְאִיךָ תִּשְׁאֵל זְמֵרוֹת מִכַּבֵּד-פֶּה / וְשִׁירָה מִשְׁפָּתִים עֲרֻלוֹת
כָּבֵר נִגְזַל נְעִים הַשִּׁיר וְלֹא שָׁב / עַדִּי יָשִׁיב זְמַנִּי הַגְּזֻלוֹת
וּמִן-אֵז נִתְקוּ חֲבָלֵי חֲלִילִי / בְּסוֹד תִּלְמוּד מְזֻמּוֹתֵי עֲמֻלוֹת
וּמִדְרָשִׁים קְבוּעִים לִי לְמִדְרָשׁ / וְאֵהֲלִים לְמַסְכַּת אֶהְלוֹת
בְּאֵין עוֹמְדִין אֲבָרֵר דִּין תְּפִלָּה / וּמִיֵּשׁ נוֹחֲלִין סֵדֵר נְחֻלוֹת
וְעַמְדָתִי בְּסוֹד סִפֵּר יִצִּירָה / וְלִמְדָתִי יִסוֹד שְׁבַע כְּפוֹלוֹת
וּמֵה-בְּצַע בְּפִעַל קַל וּפִעַל / הִיִּצְאוּ מִפְּעֻלְתֵּם פְּעֻלוֹת
הַנְּלַמֵּד מִלְּשׁוֹן פִּעַל מִרְבַּע / אֶלְכֶסוֹנִין וְרַבּוּעֵי עֲגֻלוֹת
הַרְאִיתִי מִדְּקָדֵק רַב וְדִין / וּמִן-הַנְּקָדִים רֵאשִׁי קֵהֻלוֹת
בְּטִרְחָא תַּחֲזֶה טִרְחַ וְעֵמַל / וְלֹא תִמְצָא סִגְלָה בְּסִגְלוֹת
וְסוֹד גְּדוֹל לְקִרְאִין בְּבו"מֵפ / וְגַם-בְּב"גֵד כִּי פֶת חֲכָמוֹת גְּדוֹלוֹת
לְמִדִּין יְרֵמִיָּה מִיכָה וְעַמוּס / וְלִפְנֵיהֶם יִסוֹד דְּקָדוּק וּמְלוֹת
וְהַקְמַחִי לְזִכְרוֹן טוֹב בְּיָדָם / וְלִדְרָעֵי בְּפִיהֶם שִׁיר תִּהְלוֹת
וּמִחֻלְקַת בְּשִׁרְשִׁים וְרַקְמָה / וּמִצְאָתִי בְּהַשְׁגָּה שְׁאֵלוֹת
יִכְלוּ עַל-דְּבַר נִקּוּד יְמִיהֶם / יִגִּיעֵי רִיק וְלִבּוֹתָם אֲמֻלוֹת
וְדִי כִי אֲחַקֵּר מִן-הַפְּעֻלָּה / לְהַבְחִין בֵּין פְּעוּלִים אוֹ פְּעוּלוֹת
וּמֵה-לִי לְפִעֻלִים הַשְּׁלֵמִים / וְלִבְּאִים בְּאוֹתִיוֹת עֲלוּלוֹת
לְשֵׁם עוֹלָם וְלִכְבוֹדִי וְלִשְׁמִי / בְּאֲזְנֵי יְתַנּוּ קוֹל כְּמַחְלוֹת

ברן יחד

5. ברן-יחד ברן כוכבי שחרי / כתם-ליל ואור מפל-עברי
כתם-ליל והאפל מנדח / ועלו מפאת מזרח מאורי
בהנער שעפי מתנומה / בהקיץ משנת ליל יצרי
אשחר השחרים בנגינה / והבקר אבקר עם-זמירי
ידי תמכה כנור ועוגב / ותרגלתי שמאלי על-יתרי
אקשר מעדנות תף וחליל / ועת אמשך ועת אתיר קשרי
ואפצח רן ומשכתי בשבט / לדעה אם-ישיבון לי אמרי
לדעה אם-ינחמוני בנודי / בארץ הנדד ארץ מגורי
אזמר לא ושיבני חלילי / ועוד לא צהלו קולם זמירי
ידועי סוד ידעתם על-כלי שיר / אשר לא יפצחו רנה לשירי
ואין קול צפרים מבין עפאים / ולא-שיר הדרור מבין דבירי
אליהם רב שלומי כי באין פה / ושיחוני להצניע ספרי
להצניע משלי מבני איש / ויותר מאנוש הסתר סתרי

משה בן נחמן

מראש מקדמי עולמים

1. מראש מקדמי עולמים
נמצאתי במכמניו החתומים,
מאין המציאני, ולקץ ימים
נשאלתי מן המלך.

שלשלת חיי מיסוד המערכה
למשך תבנית בתמונה ערוכה
לשקל על ידי עושי המלאכה
להביא אל גנזי המלך.

הופיע לגלות אשר הטמין
הן משמאל הגלה ומהימין
ממעלות היורדות מן
ברכת השלח לגן המלך.

בְּעֶפֶר רִקְמָתִי וְאִם רוּחַךְ בִּי נָשׁוּב
בְּנֶת לְרַעִי כְּגֵר בְּאַרְץ אֲהִיָּה חָשׁוּב.
עַד מָתַי יְהִיָּה מִהֲלַכְךָ וּמָתַי תָּשׁוּב
וַיִּיטֵב לְפָנַי הַמֶּלֶךְ?

גֵּר לְרַגְלֵי שְׁמֵת וּלְנִחְיָבְתִּי,
תַּחֲפֹשׂ כָּל חֲדָרַי בְּטֶן בְּרוּחַ נְדִיבְתִּי,
וּבְצִאָתִי מִלְּפָנֶיךָ הַזְהַרְתָּ אוֹתִי:
יִרְא אֶת יְיָ, בְּנִי, וּמֶלֶךְ!

נִתַּת בְּיָדִי לֵב מֵאֲזִנֵּי מִשְׁפָּט וּפְלֶס,
אִם לְחֶסֶד יִמְצִיאֵנִי – בּוֹ אֶתְעַלֵּס
וְאִם לְרַעְיָה – יְהִיָּה לַעַג וּקְלֶס,
כִּי לֹא הִיָּתָה מִהֲמֶלֶךְ.

חֲגוּר חֲרָדוֹת לְהוֹדוֹת פְּשָׁעֵי אָחִישׁ
בְּטָרָם לְבֵית מוֹעֵד כְּבוֹדִי גַז חִישׁ.
שָׁם תָּוִי בְּפָנַי יַעֲנֶה – וּמִי יִכְחִישׁ
אֶת אֲגָרוֹת הַמֶּלֶךְ?

מַעֲצַת נֶפֶשׁ אֵל אֶרֶץ תְּלֵאוּבוֹת סַחֲרָתִי
וְכַמְעַט בְּקִבְרוֹת הַתְּאֹנָה נִקְבְּרָתִי,
וְאַחֲרַי שׁוֹבֵי נַחֲמָתִי, כִּי לֹא שְׁמַרְתִּי
אֲנִי פִּי מֶלֶךְ.

נִתַּן בְּלִבִּי חֶשֶׁק הָעוֹלָם
לְרִדּוֹף אַחֲרַי יָמִים וְהַבְּלָם.
אֲכֹ, בְּהַשְׁפָּטִי עַל כָּל נַעֲלָם
יִרְא אֲנִי אֶת אֲדוֹנָי הַמֶּלֶךְ.

יִדְעַ עוֹוֹנוֹ וְחָרַד לְחֹבּוֹ
יִצְפֶּה חֶסֶדְךָ וְלֹא יִחִיל טוֹבוֹ,
נִבְעַת מִלְּפָנֶיךָ, כִּי אֵיךְ יָבוֹא
רְשָׁע לְפָנַי מֶלֶךְ?

רחמיך לכף זכות שימה קלבון
בהשקל עוון עבד מודה לרבון –
ועל כרחו יתן את החשבון
לפני המלך.

ולך, יי, החסד – ובו מחסהו
ולך, יי, הצדקה – והיא מכסהו
ולך, יי, הסליחה כי תשלים מעשהו
למדת המלך.

נסמכתי עליך ולא למעשי אפנה,
כי אמרתי: עולם חסד יבנה!
בטרם אקרא הלא תענה
כי בשתי לשאל מן המלך.

דרכיך ינחמוני, כי שמעתי עוונות תכבש
ובך חסיה נפשי ולא תבוש:
כי הגוף במסגר תכבש,
והיא – בהיכלי מלך!

יודעת אז בשחת אותי תטבל
הלא אם שלמטה חבול תחבל –
תשיבנו לה, אחרי תסבל
המשפט אשר שפט המלך.

חזק יד חלושה ותשב לה באיתן
ובעת ישובו הדברים להויתן
תשנה לטוב מגנת הביתן
הפרדס אשר למלך.

לי יזעקו רעי

.2

לי יזעקו רעי ולי ישאלו: / ימים אשר בגאון זמן צהלו,
 אים ואיפה הם? התדע שחרם? / ולקץ ומועד ממך נשאלו!
 הגד: הישובי, ואם נתנו זמן / לנו לשובב את אשר גזלו?
 לנו לשובב כל כלי חמדה וכל- / שמחה וששון, כל-יקר שללו?
 נעם וכל-תאונה לנפש תרעב / היו למינו – ועמם גלו! [. .]
 שמחו ללא דבר, והמתעצבים / אל רעיון רוח והתהללו,
 שמעו עצת נפש ידוע החלי, / התגללו ימים והתנפלו:
 עתים מזמנות כהולדו לאיש – / צדקו, ומשפטם בקו כלכלו;
 ילדות ועתותיו לאין נחשבו, / לא פעלו דבר אבל נפעלו,
 ולשחרות תבוא זמן מרהיבך / בשוא, ופוך עיניו לך כחלו; [. .]
 רבים אשר נפלו ביד הנערות, / לא ידעו נפשם עדי נחשלו;
 קוו ראות שיבה בראשיהם, והן / מגערת עליון כעשן כלו.
 מה-נעמה זקנה ליראי חטא, במו / מדות אשר רמו והתגדלו,
 אל-התשובה נשאו נפשם, ואם / אולי ואין עון ולא מעלו;
 צומות מותיהם ובריותם במי / ראשם ומשקם בבכי מהלו [. .]
 יגבה לבב שיבה במרכבה, ובו / לראות כבוד עליון יראו עלו,
 בינות שרפים מהלכים להם ותוך / רצפה ואבני-אש, ולא אופלו,
 בגן ובפרדס מסכתם, ועם / אלים בדגלי אהבה נדגלו,
 בטחו בעולם הנשמות, לחזות / חביון וקרנים בהוד נאצלו,
 אל-גן ואל-טובו בעדן ונהרו, / כי פחדו אליו ויתחלחלו,
 משם להתעלות לעץ דעת, ובו / התנבאו חוזים ובו שכלו,
 משם לעץ חיים, לחיי מלאכי / שרת אשר אל-צאליו צללו,
 כי שם יתנו שיר לאל עליון, ושם / בכלל משרתי לעבד נכללו,
 נפשם בטוב תליון, למען ישבעו / משד כבוד שדי ותוכם מלו,
 עוד אל-צרור חיים להתעטר, ובו / כבוד ותפארת יפי כללו,
 יתנשאו לשוב לגופתם ובא / בצור ובמחלות ויתגלגלו.
 מתים, בגלותם לשם אל נשאו / עבדות ובכבדות, ולא סבלו;
 דלות ועול גלות וזלת מצאו, / וינחלו כבוד ביום הוזלו,
 כבלם ברגלם כעדי להם, ואם / יראו אשר זדים ובגדים שלו,
 תמך אשוריהם במעגלם, ולא / נסע לבבם מן-גבול הגבלו,
 עשו רצון קנם, לדעתם יקרים / אסון במצותיו – ולא נעצלו;
 מוציא אלי הרג בכור בנים, ואם / יבכה ודמעתי בגיל יגלו,
 שכר פרי בטנם לך, הצור, ולך / יתילדו בנים ולא שכלו;
 לא-יקראו הרג למתי חרבך, / לא-יספדו להם ויתאבלו,
 אך יאמרו: "חיים בדמינו!" בעת / יתבוססו בדם ויתגאלו;
 אלה מתים ידך ואלה חבלך, / לא-נפרדו ממך ולא-נבדלו –

נאור, תמונתך בהקיץ ישבעו / ופני שכינתך ויתקבלו!
להם שחקים יזלו-צדק וטל / חיים, ומבטן שאול חוללו,
יתחדשו נער, וגופם רטפ'ש / מטללי אורות אשר יזלו,
יתעטרו כבוד ויכתרו בהוד, / לא דממו אליו ולא פללו,
למאור פניהם חפרה חמה ולו / בשו מאורי אור וגם אפלו.
עולם תחיה לעדי-עד, נבלעה / מנת אשר בה כל-יצור חבלו,
מלך באור-פניו מקור חיים, ובו / יתנהגו לעד ויתנהלו,
כי אל גמלות הוא, ועל רעות וטוב / נקם ושלם לו כעל גמלו;
עולם יחדש עוד, ונגלו כמו- / ספר שמי מרום והתקלקלו –
וביה אדני צור לעולמים, לעד / ושתבחו מעשיו ויתהללו!

שם טוב אבן פלקירה

אם תאהב לעמד

1. אם תאהב לעמד בסוד אישים / יקרו וסתריהם היות צופה
וראות צבית חן אשר מעין / כל איש מסתרת – היה רופא!

אמת כי מאנוש

2. אמת כי מאנוש דעת פליאה
ואיך ברא אלהים הבריאה
ומה דרך נפשות אחרי מות
והעצמים בבטן המלאה

בשיר בעת יפל

3. בשיר בעת יפל לנפשך חבל – / רבים יהודין ושרי תבל.
תתן אליהם את רעות רוח והם / לך יתנו כספם – וגם זה חבל!

דברתך תהיה

4. דברתך תהיה לבל לא תחטא
אחת ויהיה שמעך כפלים
וראה אשר על כן בראך אל בפה
אחת וברא לך שתי אזנים:

כסיל ימר דבש

5. כסיל ימר דבש חכמה לחכו ותמתק לענת כסלו לפיהו
כחלה בצרי יקץ ויתאב לכל-מאכל יחזק מחלתהו

אמת כי העני
אמת כי העני ימית כְּחֶרֶב
לאיש עני אשר אין בו אילות
ואבל חרב ימיתהו בכבוד
והעני ימיתהו בשפלות

.6

יצחק אבן סהולה

מה לך אנוש
מה לך אנוש אנוש ונפשך כורעת
אל מול פני חכמה ואל הדעת

.1

יום תצדקה תשים ויום תתחכמה
תשים שלמות נפשך מגרעת

חוסו עלי לב יחלה לעד ו-
עלי עין נדיבה בבכי נכנעת

טוב לך נתן חלקך לכל שמחה א
שיר העלמות אונך שומעת

תזכה להון יקר ומטוב הזמן
תצנף צנפה תעשה מגבעת

ישנים שוכני ארץ
ישנים שוכני ארץ השוכה
ועיר פגע כמו רגע הפוכה
הלא תבל ויושביה חלומות
ושמחתה בתוגתה משוכה
ראו מעלות אצולות בענוה
ובשפלות עלייתה ערוכה
תנו לב אל עפאים מחזיקים
במעלתם ונשמתם נמוכה
שומע ואיש משכיל יהלל
לפי שכלו ועוד לו אך מלוכה.

.2

אברהם אבולעאפיה: מתוך "ספר האות"

האות תאוה היא
והשחק הוא החו-
שק לדעת חפץ
מניעו הנותן חסדו
לרוחו ורחמיו לכחו
למען יישר פעלו
סלכות בראשה
ותורה בזנבה עת
ותורה בראשה
ומלכות בזנבה בעת
והאות והנקוד והנ-
גון מגלים סוד הדם . . .

וידבר יהוה אלי בעת ראותי
שמו מפורש ומיוחד בדם
לבי מבדיל בין דם לדיו ובין
דיו לדם: ויאמר אלי יהוה
הנה נפשך דם שמה ודיו
שם רוחך והנה אביך ואמך
כלים לשמי זה ולזכרי זה:
ואשמע ההבדל הגדול אשר
בין נפשי ורוחי ואשמחה
בו שמחה גדולה מאד ואדע
כי נפשי שכנה אל צבעה
במראה האדומה כדם ורוחי
שכנה על צבעה במראה
השחורה כדיו: והמלחמה
היתה חזקה מאד בלב בין

הדם ובין הדיו והדם היה מן
הרוח והדיו מן העפר ונצח
הדיו לדם והשבת גברה על
כל ימי החול: ...

מחזה חדש הראני אלהי בשם
מחדש על רוח מתחדש יום
רביעי לחדש השביעי אשר הוא
הירח הראשון לראשית שמנה
עשרה שנה למראותי חוזה
הייתי והנה איש בא מן המערב
בחיל כבד מאד ומספר גבורי מחנהו
מחנהו שנים ועשרים אלף איש:
הוד האיש ההוא והדרו וכח
גבורת לבו מרעיש כל הארץ
ומגעיש לבות אנשי חיל ועמו בעלי
זרוע פרשים ורגלים אין קץ בלתי
גבוריו ובמצחו את
חתום בדם ובדיו לפאות השתים
ודמות אות כדמות מקל מכריע
בנתים והוא אות נעלם מאד:
צבע הדם שחור היה ונהפך לאדום
וצבע הדיו היה אדום והנה
הוא שחור ומראה האות המכריע
בין שתי המראות לבן: פלאות
הוא מגלה החותם המפתח תוך
מצח הבא ועל פיהו מתגלגל
ונסע כל צבא החיל: ואני בראותי
פניו במראה נבהלתי ונרתע לבי
בקרבי ונתר ממקומו ואחפצה
לדבר לקרא בשם אלהי לעזריני
וינס הדבר מרוחי: ויהי בעת ראות
האיש עצם פחדי וחזק יראתי
פתח פיו וידבר ויפתח את פי
לדבר ואען לו כדברו: ובדברי
התעצמת ואתהפכה לאיש
אחר . . .

יורו חצי תורה
בקשת דעת מורה בינה אל
מטרת חכמה כי כח דם בלב
סתום וחתום: לב כל חכם לב

שלם הוא המבין אשר דמו חי
וטיטו מת ועל כן חתומים בלבו
טיט ודם: מר ממות הוא טיטו
ובו נטבע כחו ומתוק מדבש
הוא דמו ובו שכנה רוחו במשכן
הלבב: נפש כל חי משכיל נסעת
מאהל הטיט אל אהל הדם
וממשכן הדם נסעת אל משכן
לב השמים ושמה שכנת כל
ימי חייה . . .

ואשא עיני וארא והנה
שלשה גבורים רדפים זה לזה
ורצים זה אחר זה רחוק
כמטחוי קשת זה מזה ואומר
איש אל רעהו רועץ הלחם
כנגדי וארא והנה רץ האחד
הראשון לקראת השני וינס
השני מפניו ובנוסו ירה אחריו
חץ שנון ויפול החץ לפני רגלו
ויך כאבן זוחלת ויעבירנה מצד
אל צד ויגע ברגלו וידבק בה
ויחל האיש ויצעק צעקה
גדולה ומרה עד מאד ויאמר
אהה יהוה אלהי אבותי כי
ימיתני החץ אשר הכני בסם
אשר בו עודנו מדבר ורגלו
נפה כנאד נפוח מלא רוח
וכרגע גבר הכאב וכל גופו הרגיש
עד אשר נפחו אבריו ונתחיו
כשאור וכשמעי קול צעקתו
נכמרו רחמי עליו ארוץ ואקרבו
אליו ואלחש באזנו ויברח כאבו
מכל גופו מפני לחשי ויהי כראות
האיש הגבור הראשון אשר הכהו
ברגלו בחצו כי נרפא מכאובו
על ידי לחשי רץ עליו בחניתו
ויכהו על טבורו ויתקעה בכרסו

ויפל את בני מעיו על הארץ ויפול
שם וימת וכראות השלישי אשר
הראשון הרג את השני רץ אחר
הראשון וחרבו שלופו בידו [. . .]
פעם אחת ושנית ושלישית [. . .]
עשר מכות וימת [. . .] עשירית
ואגש אל המ [. . .] ואשאלהו לשלום
ואומר לו [. . .] / עמך גבור
[. . .] החיל אדוני ספרה נא
לי פתרונות המלחמה הזאת
אשר ראיתי אני ב'מ'ר'א'ה
ויראני איש זקן בעל שיבה
יושב על כסא משפט ובגדיו
תכלת וארגמן ויאמר לך שאל
האיש ההוא היושב בהר הדין
והוא יגדך ויודיעך מה המה
המלחמות האלה ומה אחריתם
אשר הוא מבני עמך: ואעל אל
הר המשפט ואקרב לפני הזקן
ואכרע ואשתחוה ואפול על פני
ארצה לפני רגליו ויסמוך שתי
ידיו עלי ויעמידני על רגלי לפניו
ויאמר אלי בני שלום באך שלום
שלום לך ולכל אהביך כי??
מהמלחמה נצלת וכל מלחמותי
נצחת: ועתה דע והבן כי ימים
רבים ושנים קויתך פה עד באך
ועתה הנני מגידך מה פתרון
המלחמות אשר ראית: שלשת
הגבורים הרדפים זה את זה שלשה
מלכים המה . . .

שם האחד קדריאל
ושם השני מגדיאל ושם השלישי
אלפיאל ושם הגבור אשר חזית
במחזה בתחלה הוא תוריאל
ושמי אני יהואל אשר הואלתי
לדבר אתך זה כמה שנים על
כן יקרא שמך אתה בישראל
עוד רואיאל החוזה בן מקוראל

החי כי ממקום החיים נגזרת
והחיים בחרת ועם החיים תחיה
וחיים הם בני אברהם ויצחק
וישראל אבתינו וכל הדבקים בם
ידבקו באלהי האמת ויחיו עמנו
והנה גבור חמישי הוא משיחי
אשר ימלוך אחר מלאת ימי ארבע
מלכיות. זה פתרון הנגלה לכל
רק פתרון הנעלם יבינהו המבין
מדעתו: ועתה אתה בני רואיאל
כה אמר לך יהוה אלהי ישראל
כתוב את אשר ראית בספר
וקראת שמו ספר האות: והיה
לאות לכל רואהו לדעת כי יהוה
דבר טוב על עמו ישראל וכבר
הואיל להושיעם ושלח הספר
לספרד ואל תירא מאיש ואל
תבוש מאדם כי הנה יהוה אלהיך
אשר בטחת בו לבדו מחזיק זרועך
למען יספר שמו הנורא באפסי
ארץ: ואעש ככל אשר צוני
הזקן על פי יהוה ואכתבה הספר
הזה: והנה שלחתיהו לכם היום
לא [?] למושיע לאמר יהוה עמכם
בשובכם אליו בשנת
המח זה בלב
שלם

אברהם בן-שמואל

אל מי מגואלי דם

1. אל מי מגואלי דם אָצעק – וְיָדִי שְׁפָכוּ דְמִי?!
בְּחַנְתִּי לְבוֹת מְשֻׁנְאִים – וְאֵין שִׁנָּא אֶתִּי כְּלָבִי,
רְבִים פְּצָעֵי אוֹיְבִים וּמְכוֹתֵם – וְאֵין מְכָה וּפְצָע כְּנַפְשִׁי,
הַדִּיחוּנִי מְשַׁחֲתִים לְחַבֵּל – וְאֵין מְסִית וּמְדִיחַ כְּעֵינַי,
מִגַּחַל אֶל-גַּחַל הַתְּהַלְכָתִי – וְלֹא שְׂרַפְתָּנִי אֵשׁ כְּחֹם תְּאֹתִי,
בְּפָחִים גְּלִפְדָּתִי וּבְמַצְדּוֹת – וְלֹא לְכַדְנִי מוֹקֵשׁ כְּלִשׁוֹנִי,
נְשַׁכּוּנִי נְחֹשׁ וְעַקְרָב – וְאֵין נֶשֶׁךְ בְּשָׂרֵי כְּשׁוֹנִי,
שָׂרִים עַל קַל רְדְפוּנִי – וְאֵין רִדְף אֶתִּי כְּרַגְלִי,
מְכַאֲבֵי עֲצָמוֹ וְאֲמָצוֹ מְמֹנִי – וְאֵין מְכַאוֹב כְּמַרְיִי,
וַיִּרְבוּ מְדוּוֹי לְבָבִי – וְעוֹוֹנֵי יוֹתֵר מִכֻּלָּם.
אֵל מִי אָצעק וְעַל-מִי?! וּמְחַרְבֵי מְמֹנִי יֵצְאוּ!
לֹא מְצַאֲתִי לִי טוֹב כִּי אִם-לְבוֹא בְּסִתְרֵי רַחֲמֶיךָ;
רַחֲמֶיךָ הַפְּלֵה עַל לֵב גְּדֹהֲמִים,
אֵל מֶלֶךְ יֵשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים!

יוסף ג'יקטילא

בגנת האגוז

1. בגנת האגוז מְרַגֵּשׁ וּמְשַׁכֵּל
וְסִינֵי הוּא וְלִבַּת אֵשׁ סְבִיבֵיו
וְהוּא מְקַף לְאַרְבָּעָה רְבָעֵיו
וְאֲמָנָם כִּי לְצַד מְזַרְח פְּתָחֵיו
וְיִשְׁלַח יָד וַיִּקַּח מֵאֲגוּזָיו
וְהַהֲרַגֵּשׁ לְמוֹשָׁפְלוֹ כְּהִיכָל
וְהוּא בּוֹעֵר וְלֹא בָאֵשׁ יֵאָכֵל
וְאֵין פְּתַח לְכָל פְּתֵי וְסָכֵל
לְאִישׁ נְבוֹן אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה וַיִּוְכַל
וַיִּשְׁבֵּר קַלְפָּתוֹ וַיֵּאכֵל

טדרוס אבולעאפיה

באהבה חלתי

1. באהבה חלתי ולא ילדתי / ובפח צביה בת ערב נלפדתי,
לנשק בפייה אותה נפשי, עדי / להיות נקבה בעדה חמדתי –
כי הנקבות היא מנשקת, ובש- / ביל שאני זכר אני הפסדתי!

אמרה הכי נוד

2. אמרה, הכי נוד רצתה עת ראתה בי זרקה שיבה והלבין שערי:
שחר כבר עלה בראשך, ואני סהר, והשחר יגרש זהרי.
ואענה: לא כן, אבל שמש, וזה חקך בעוד יומם לבל תסתתרי!
אמרה: כבר לרדף אהבים אין בך לח, ומה-יסקן לך השארי?
גבור כאריה לעשות חפצך אני, שחתי, ובי לא נחלף רק תארי!
ענתה: ארי את, ואני עפרה, לזאת אגור להתגורר אני עם גור ארי!

מה מר ונורא

3. מה-מר ונורא יום נודך, יעלתהחן, לזכרו אין מתום בבשרי
אך מה-מאד יפו פעמיך בעת השתרגו עלו עלי צוארי.

צבית חן ואילה שלוחה

4. צבית חן ואילה שלוחה / לענות חושקים מאין מנוחה –
בשמעה את תלנתי באמרי / הכי נפשי בחשקה נאנחה –
השיבתני "ידיד, אם צר לך בי, / עזב חשקי והיתה הרנוחה!"

עלי חשקי יריבוני

5. עלי חשקי יריבוני פתאים וישן יחשובוני ואני ער
ואהבתי לכבות יחשובון ומרוחי לאט אותה לבער
והיא כאש, ודבריהם כרוח, והרוח יקוד האש תבער.

מחושקה מהנשמה

6. מחושקה מהנשמה לקחה הנערה, לא לקחה מצלע
משד תניקהו דבש, הפלאו: איכה תניקהו דבש מסלע?

לשוני נערה

7. לשוני, נערה, תדבק לחכי בבגדי בך, בעת לא אזכרכי
באמרך לי: "ידיד, חבקני ושים נא ידך תחת רכמי".

באהבת נערה

8. באהבת נערה אין חטא ואשמה / ואין רע בחשק עלם לעלמה,
 אבל דת לחשק כל בת ערבים – / ואם לא תהיה לפה ותמה,
 ולרחק עד מאד מכל אדומית – / ואלו תהיה ברה כחמה.
 הכי אל בת אדום אין חן, ואלו / תכס משי ותלבש שש ורקמה:
 בגדיה מלאים טיט וחלאה / וטמאתה בשוליה זעומה,
 ולא יקח זנותה לב, הכי היא / פתיות בזנות, בל ידעה מה.
 אבל כל בת ערב חן לה יפי / מלבב לב ומסיר כל מהומה,
 כאלו משבצות זהב לבושה, / לרואה תיף, ואם תהיה ערמה!
 ויום המעשה תנעם, ובזנות / תבונה לה, ובזמה מזמה,
 בצואר האנוש תרקע ברגלה / ותאמר: "אח!" והמת חי מקימה.
 לזאת חושק אדומית הוא כאדם / אשר יתן שכבתו בבהמה!

בן שירך אחי

9. בן-שירך, אחי, ילוד אשה / נחשב, ולב אשה אמת לבו
 ובני זמירי שוכבים אותו / יום יום, והיתד תקועה בו.

אמת כי סיד

10. אמת כי סיד ואבני גיר תחבר / ואנכי אחבר הפנינים
 ואיכה תערך שירי לשירך / הידמו הפנינים לאבנים
 ונחלי שירך דללו וחרבו / וכמעט קט ועלו קמשונים
 תנה לי נחלי שירך, ידידי, / אשלח בנחלים מעינים
 הכי ים-שיר אני, גדול רחב יד, / ומנהו שואבים כל-העננים.

הלא נשאר בפך

11. הלא נשאר בפך ניב ומבטא? / ומכיס שירך כלתה פרוטה?
 לשונך קצרה, אכן לשוני / כמו חרב אלי טבח מרוטה
 שפתך שים עלי גרני זמירי / מחזרת, ואשל לה ולקטה
 ואלנה לה עלית שיר קטנה / ושם אשים לך שלחן ומטה
 אבל איעצך: אל תעשה עם / אנוש גבור, ואת חלש, קטטה.

סברתך שריקות העדרים

12. סברתך שריקות העדרים / ואת-סוסים היתחרו חמורים?
 תפרש – אך תשו דבר להפכו / ותורה – והלכה כאחרים
 ואולתך בחכמתי מגלה / ונראים בהפכים הדברים
 ומפי ספרים ללמד תמאן / ומבין אינך מפי ספרים.

בשוא אמונה ראתה

13. בְּשׂוֹא אֲמוֹנָה רָאִיתָה נֶקֶם
בְּאִתִּי לְשִׁרְתֶּךָ, וְהִבֵּאתִי
כִּי כֹאֲשֶׁר צָנָה אֲדֹנָי כָּל-
מִיּוֹם דָּוִן אֶלְפִּינֶס לְמֶלֶךְ קָם
מִזְרַק לְהוֹדֶךָ, בּוֹ זְמִיר רָקֵם
רָגַל לְבַלְתִּי יַעֲלֶה רִיקֵם.

תשימני בעין מלכי

14. תְּשִׂימֵנִי בְּעֵין מֶלֶכִי לְרַחֲמִים
וְתֹאמַר דַּי לְצָרוֹתַי וְצוּקִי
וְאֶתְבַּשֵּׁר וְאִמַּר: "קוֹל מִבְּשׂוֹר!"
וְהֶאֱדוֹן יִצְנֶה לְעַבְדִּי
וּמִכָּל-צַד יִבּוֹאוּנִי, וְאֶרְאֶה
וְהֵט לְבוֹ לְאֶהְבְּתִי וְחִשְׁקִי
כְּצַדְקֶךָ תִּגְמְלֵנִי, לֹא כְּצַדְקִי
וּמֵאֵי נְאוּוֹ לְשׂוֹאֵל מֵאֵי פְּסוּקִי
לְהֵטִיל כָּל-רְכוּשׁ יִשְׁ-לוֹ בְּחִיקִי
וְהִנֵּה אִישׁ צָרוֹר פֶּסֶפוֹ בְּשִׁקִּי.

חי אהבה

15. חַי אֶהְבֶּה, צַפְרִים, עוֹפוֹ אֶלֵי אוֹהֲבִים
וְשִׂאוּ שְׁלוֹם כּוֹאֲבִים תוֹךְ בּוֹר כְּלוֹא
יּוֹשְׁבִים
בִּי! תֹּאמְרוּ כִּי רַעֲבִים הֵם צְמֵאִים, אֲבָל
יּוֹשְׁבִים בְּבוֹר מֵאֶפֶל שְׁפַל כְּנָפֶל, וּבֵין
חַיּוֹת קִטְנוֹת אֲשֶׁר לֹא נִקְרְאוּ עוֹד בְּשֵׁם
יִשְׂרָאֵל זָבוּב לְדַבּוּרָה שָׁם, וְשֵׁן יִחְרַק
הַנּוֹגְשִׁים צוֹרְרִים אֲצִים, וְהַשׁוֹטְרִים
עֵצָבָר, וְיִחְדְּדוּ אֵלַי נֶפֶשׁ וְגוֹף אוֹרְבִים
צִוּוּ לְבַל יִתְּנוּ לְחֵם וְהַעוֹרְבִים.
עוֹגְבִים

זמן בוגד

- ב. זְמַן בּוֹגֵד נִתְּנֵנִי בְּמֵאֶסֶר
וְכִמְהָ מַעֲנִים טוֹבִים וְצַחִים
וְצַפְצַפְתִּי כְּמוֹ עֵגוֹר בְּמִכְמָר
אֲנִי אוֹמֵר וְאִמְרֵתִי וְאִמֵּר.

טמאים השכבו עמי

- ג. טְמֵאִים הִשְׁכְּבוּ עִמִּי, עֲרֵלִים / וְרַגְלֵיהֶם וְרַגְלֵי בַּכְּבָּלִים.
דְּרָכֵי הַזְּמַן עִנְיָה בְּלִי חֵטָא – / אֲנִי זִכְאִי וְדִינִי עוֹיִלִים!
רָאָה, אָבִי, רָאָה רֵיחַ נְדִיבָה / סִמְכַתְּנִי—כְּבִשׂוּיָה נְבָלִים,
וְאֶבְדָּה מִבְּעֻלְיָה גְדֻלָּה— / וְאֵין מַחְזִיר אֶבְדָּה לְבַעֲלִים.
סִלַּח נָא, וְהִיָּה מוֹצִיא אֶסְרִים / כְּטוֹב שִׁמְךָ, וּמִגְבִּיָּה שְׁפָלִים!

טבעותי אם נפלו

ד. טבעותי אם נפלו – אצבעותי / נשארו, אין הודי ברב טבעותי!
 דת ומשרה עוד לי, ונפש יקרה / זאת ירשת הורי ונחלת אבותי.
 רב פעלים לבי, וטוב מעללים, / אך בחסרון כיס חסרו מפעלותי,
 ואקו זה שהוא, ויהיה, והיה / כי יהי עוד זמן וימים משרתי.
 סמכני, יה, כי רצונך רצוני, / עד למתי יגבר כסיל? עד למתי?

זמן חושב להטביעי

16. זמן חושב להטביעי בצופי עלי פני, ורוש מוסך בצופי
 ולא די לו בבן נאסף והון סף עדי החל שלח יד בגופי
 אבל אפר אני כל-מחשבותיו בהמלא תהלת יוצרי פי.

טיט יגרשו

17. טיט יגרשו מי ים ורפש יעלו, / אך הפנינים במצולות צללו –
 דרך זמן כן הוא להעלות זוללים / ובכך פרום זלות יקרים ישפלו.
 רעות וטובות הזמן מתהפכות, / החושבים כי הם תמידות – סכלו,
 ואשר תבונה בו יהתל בזמן / וישעשע נפשו ב"אולי" או ב"לוי" –
 סוף סוף בשחק מאזנים יש, ובם / ירדו תמימים וחסרים יעלו!

לבן עמרם נתנני

18. לבן-עמרם נתנני אזי אל והנגיד כתבני, שמואל
 שנת ה"ן ח"ף כתבני בידו רקמני כמו רקמת בצלאל
 ולא ידע אנוש ערפי, ומיד ליד סרתי, בלי דורש ושואל
 וטדרוס בן-יהודה הקהתי שנת ה"ס בא והיה לי לגואל.

זמן שם מותה

19. זמן שם מותה משטח חרמים ושם יתפסו כל-היקומים
 וזה ישפיל, וזה ירים, וידכה, וישח, ונפל בעצומים
 ויום יום יעשה בכל כמעשה אפוטרופוס בנקסי היתומים
 וסם מות בסירו שם, וכמה נחשים בערוגות הבשמים
 ורב ימיו זעומים, ציר וחיל גם חבלים נפלו לו בנעימים
 ועבים מעלימים כל-נהרה ואין גשם ויש כמה רעמים
 ואין בו לאנוש נחת מלוא כף בלי עמל ופחד רב ואימים
 ובו אין יום מנוחה לחכם לב ולא נח לאיש צדיק ותמים
 ומקרה זה כמקרה זה, ומות זה כמו מות זה, כסילים וחקמים
 ואל נורא, עלילות נתכנו לו ומפעליו גדולים ועצומים
 ורזי מעשיו אין מי יבינם כבטן המלאה בעצמים
 ובמגלת סתרים אין להרהר ובדברים סתומים וחתומים.

לפלגות היא מתחלקת

20. לפלגות היא מתחלקת
כשמן הטוב על הראש
השיבה, הנני חולקן:
וכריר יורד על הזקן.

טשו עלי נשרי אמת

21. טשו עלי נשרי אמת תורי
דרך זמן קשתו באף, ולכל-
רמו כסילים בו אבל שח רום
ובכן ולכן כל-בני הדור
ספר וספור סכלו כל, מה-
ענל, בדור סורר וגם מורה
משפיל בחציו יום ביום מורה
כל-איש אשר דעה ובין מורה
אינם "שמע" יודעים ולא "אשרי"
תשאל עלי "ספרא" ועל "ספרי".

טוו שעפי

22. טוו שעפי תכלת שיר וארגמן
דרי זמיר בענק לשמו אמלא, וחק
רחום וחנון שמו, אין קץ לרב נעמו
ואני בלב נענה אקרא, והוא יענה:
סך פחדן, קיום לך, טדרוס, ודע כי לך
לאל, ורקמה לשוני צוף, וארגה מן
עגן ערב ניב, חלאים מעשה אמן
נעם אדני היספר ואם ימן?
התבשרה, הא לך מופת ואות נאמן
עוד יהיה בזמן שעה ועת וזמן.

טוב לי וישר הוא

23. טוב לי וישר הוא הכי עניתי
דרכי גאלתי פעלי סלפו
רצתי ורציתי רדף הבלי זמן
ואני – בעולם זה בבואי לעבר
סלח וטוב, אין לי לבד בית שיר לך
כי אין פעלי כאשר צויתי
רע אהבה נפשי וטוב שנאתי
וירדפוני עד אשר נדמיתי
מי יתנני עוד כבואי צאתי
קרבו, והא ביתי לך הבאתי.

טמאה וטהרה

24. טמאה וטהרה נחשבה אחת
דלו בני יקר, ונשתנו
רבו תשואות, זה לך אות, כי
ואני לזאת אמר בעין שכלי:
סוף סוף הלא הכל ביד האל
כיום, והדור שב מאד משחת
סדרי בראשית, שב זבול שחת
נשמר – בפח פל בתוך פחת
נפשי, ראוי את-כל ונוכחת
אל תערץ, טדרוס, ואל תחת.

הירנו צעירים לשעירים

25. הִירְנוּ צְעִירִים לְשִׁעִירִים / וְלֹא אֶרֶן לְאֵל כֹּל הַיְצוּרִים?
הִיקוּמוּ חֲצוֹת לַיִל וְשַׁחַר / לְלֹא דָבָר וְלֹא־הֵימ אַחֲרֵימ –
וְלֹא אֶקוּם אֲנִי לְשִׁיר לְאֵל חַי / יְסוּד הַכֹּל וְסוּד כֹּל הַדְּבָרִים?
לְבָבִי, קוּם וְהִלֵּל לְאֲדֹנָי / אֲדוֹן תַּחַת וְרוּם, מְשֻׁפֵּיל וּמְרִים,
וּבּוֹאָה נָא בְּאֶרֶץ-צוּף-מְשָׁלִים / וַיִּם-צוּף-מְאָמֵר תִּגְזֹר גְּזָרִים
וְתַעְרֶךְ לוֹ תַּהֲלֶה יוֹם וְלַיְלָה / וְתוֹדָה לוֹ בְּשִׁמְחָה גַם בְּשִׁירִים –
אֲשֶׁר כָּל שׁוֹמְעִים הֵם הֵם מְעִידִים / לֵךְ כִּי מִפְּנִינִים הֵם יְקָרִים.
וְעִבְדֵהוּ בְּלֵב שְׁלֵם, וְדַע כִּי / לְחַפְצֶךָ יַעֲבִיד מֶלֶךְ וְשָׂרִים,
יָרָא אוֹתוֹ וְהִשְׁעֵן בְּחֶסֶדּוֹ / וְרוּחַ תִּמְצָאָה בֵּין הַמְצָרִים.
וְאֵל תִּאֱמָן לֵךְ בְּזִמּוֹ, וְזִכְרָה / הִכִּי כָל הַזְּמַן – קוֹרוֹת וּמְקָרִים,
רָאָה כִּי הַזְּמַן – מֵתוֹק וּמֵר בּוֹ / וְכֹאֲשֶׁר תַּעֲשִׂינָה הַדְּבָרִים.

אשמח בכוסי

26. אֲשִׁמַּח בְּכוֹסֵי וְאֲשִׁישׁ / אֲרַד וְאָבוֹא לְגִנִּי
אֲשִׁמַּע זְמִיר תֵּד וְקוֹל סִיס / כִּי אֲז תִּרְנֵן לְשׁוֹנִי.

דְּבָרֵי אֶהְבִּי אֶבְרַר / עַל אֵף מְקַנָּא וְנִרְנֵן
עִם יַעֲלֵת חוֹן אֲשׁוֹרֵר / לְחִיָּה כְּסֹהֵר וְאִגֵּן
וְזִמִּיר בְּפִרְדָּס אֲעוֹרֵר / אֶפְתַּח שְׁפָתַי בְּתוֹךְ גֵּן
וְכִסִּיס וְעִגוֹר עָלַי צִיץ / אֲשִׁיר וְהֵם יַעֲנוּנִי.

מִזְרֶק אֲשׁוּ עַל יְמִינִי / וְלִיעֲלָה עַל שְׂמְאַלִּי
אֲרַח בְּמֵר קְנֻמוֹנִי / אֲכַל מִבְּשָׁל וְצִלִּי
אֲמִץ שְׁפָתָה וַיִּינִי / אֲשִׁתָּה, וְאֲעִיר חֲלִילִי
אֲרִיק וְאֲשִׁת רֶק וְעִסִּיס / עַד כִּי אָרוּ צְמֹאוּנִי.

אוֹמְרִים מְרִיבִים, לְמַעַן / אֲמַרְד בְּחִשְׁקָה וְאֲמַעֲלִי:
אֵיךְ בָּךְ, גְּבִיר, בַּת כְּנַעַן / תַּעֲשֶׂה כְּחַפְצָה וְתַפְעֵל?
וְאֲנִי אֲשִׁיבֶם וְאֲעַן: / אִם אֶהְבַּתָּה כְּמוֹ עַל –
עַל אֶהְבָּה הוּא אֲמַת צִיץ / מִצְחִי, עֵנֶק צוֹרוֹנִי.

תִּמְנַע חַפְצֵי כְּכִילִי / אֲבַזֵּר כְּנָדִיב דְּמַעִי
אֲרָאָה נְגַעִי וְאוּלִי / תַּחְמַל בְּשׁוֹרָה נְגַעִי
סִפְתֵּי בְּחִשְׁקָה וְאַחֲלִי / אֲדַל עָדִי כִּי לְרַעִי –
אֶהְיָה כְּנַעֲלָם, וְיִצִּיץ / צוֹפָה וְלֹא יַחֲזוּנִי.

יעלה, שבי נא למולי רפאי ברק פיך פאבי
ותענה: איראה לי פו יחזן מריבי
ואמרה: הן במחלי ספתי, וגוף אין כבר בי
ואן שכ'ץ פי שאכ'ץ מן אלנחול לם יראני.

נחום

הסתו ארח

1. הסתו ארח – / ארח מעצבי,
עץ פרי פרח – / פרח גיל לבבי.

נתנו ריח / יחדו הנרדים,
צץ וצמח / פרדס המגדים,
שש ושמיח / בהם לב ידיים.
שוב, צבי מדח, / ברח מפלובי,
בוא, שתה רקח / ייני עם חלבי!

חלפו תוגות / יום חלפו ערוגות,
בהדס סוגות / ברקמות ארוגות,
מבלי פוגות / נסו הדאגות,
מגדלות מרקח / נוטפות מר סביבי,
האגוז – סרח / דליו על מסבי.

ועצי חמדה / נטו בין צללים,
משמאל קדה, / מימין אהלים,
כוס כעין פטדה / וכמעשה גלילים,
יין כעין אקדח / מסונך מרביבי –
ריש ואון אשכח / הטמון בחבי.

מה לדוד, הנה / רועה בין עפרים,
לעזב קרנה, / לשכך בין יערים?
בוא לחיק רעיה, / תעטרף לך בשירים,
העלה, דוד צח, / לי נר מערבי,
בך, כרוב ממשח, / יגה אור שביבי!

אברהם הברדשי

אלכסנדר לריב

1. אֶלְכֶסְנֶדֶר לְרִיב נְשִׁים בְּצֵאתוֹ / יְעֲצוּהוּ בְּאִמְרוֹתֵן עֲרֵבוֹת:
נְקֻבוֹת – אִם נִצְחָתָנוּ – תִּנְצַח, / נִצְחָנוּךְ – תִּנְצַח מְנַקְבוֹת!

בת שירך היתה גברת

2. בַּת שִׁירְךָ הִיְתָה גְּבֵרֵת, אִם לֹאט / תִּצְעֵד וְלֹא תִבְחַר כְּזוֹנוֹת רִגְשׁ.
אֲךְ מֵאֲשֶׁר מוֹסֵר וּבֵין מֵאֲהָלָה / תִּשְׁבִּית וְתִמְנַע – הִיְתָה פִּילְגֵשׁ!

למותו יעלזו

3. לְמוֹתוֹ יַעֲלוֹזוּ כָּל שְׁכֵנָיו – / וּבִכָּה הַבְּדֻרְשִׁי עַל לְחֻצְיוֹ:
בְּמוֹת יִצְחָק בְּמִי יִצְחָק זְמִירִי? / וּמִי יִצִּיב כְּמִטְרָה לְחֻצְיוֹ!?

מסבות טוב ורע

4. מְסֻבוֹת טוֹב וְרַע שְׁקָל לְבָבִי / בְּמֵאֲזָנֵי יוֹם וְלֵיל קִיץ וְחֶרֶף –
וְאֵין רָעָה כְּמוֹ רַעַת מְשׁוֹרֵר / בְּיוֹם יִשָּׁנָא וְלֹא יוּכַל לְחֶרֶף!

יצחק הגרני

מידעי לנגן

1. מִיְדְעֵי לְנִגֵּן טוֹב וְלִשְׁרֵר / וּכְנֹרֵי לְכוֹנֵן טוֹב וְלִקְשׁוֹר
הַתּוֹרוֹנִי וְלִמָּה אֶת יְתָרִי / תִּנְפְּצוּ וְכוֹנְנֵתִים בְּמִשׁוֹר
עֵלָה, גְּרָנִי, צֶעֶק חֶמֶס וְתִנְהֶק / כְּפָרָא בְּכֹלוֹת דְּשָׂא כְּמוֹ שׁוֹר
הַבִּינוּנִי תִמְוֹךְ פֶּלֶךְ בְּכַפִּי / וְאֵיךְ יָדִי אֲשַׁלַּח בְּכִשׁוֹר.

לחשקי הנני הולך

2. לְחֻשְׁקֵי הַנְּנִי הוֹלֵךְ לְתַנּוֹת, / וְקוֹל תְּפִי כְּבָר שְׁבַת לְעֵנוֹת.
פְּשָׁעֵי מְנַעו הַטּוֹב, מְלִיצִי, – / וְכִמָּה לִי חֲטָאִים וְעוֹוֹנוֹת!
לְאֲבָלֵי נְהַפֵּךְ כְּנוֹר מְחוּלִי / וְעוֹגְבִי – לְקוֹל בּוֹכִים וְקִינּוֹת –
כִּתְּם חֻשְׁקֵי וְאַפְסֵי מְאֻנִּי / וְיִכְלוּ מִתְּנּוֹת הַחֵן וּמִנּוֹת.
וְהַיּוֹם רַד וְנָסוּ הַצִּלְלִים / וְאֵין רוּחַ מְרַחֶפֶת בְּגִנּוֹת
וְאֵימָתָה בְּלִבִּי מִתְּמוּתָה – / וּמָה שִׁבְרִי כְּעִיר בֵּן אֶתְוֹנוֹת?
וְחֻשְׁקֵי מוֹסְדוֹת תִּבְּלֵ יִלְהֵט / וְתִשְׁכַּנָּה עָלַי קִבְרִי עֲנּוֹת.
וְאִם אֲמוֹת וְעוֹדְנֵי בְּעֵלְמוֹת – / וְאֵתִי יִרְדוּ לְשֵׂאוֹל תִּלְנּוֹת.
לְפָנַי אֲהִיָּה רוֹדֵף חֻשְׁקִים / וְנִמְשַׁלְתִּי כְּתַפֵּת בְּמִדְיָנוֹת –

ועתה נהפכו עלי למשחית / אהבים נעדרו בהם אמונות.
וממרחק לכל רוכל ביאון / עפר קברי לתמרוקי עדינות,
ומקרשי ארוני לעקריות – / אזי תלדנה בנים ובנות,
ורמתי לעלג ירקחונה / ואלם – להגות שבעים לשונות,
ושערותי – יתדים על כלי שיר / וייטיבו באין נוגן נגינות,
ואבגטי למחגרת מנאף / למען יחדל לנאף ולזנות,
וכל כלי כלי קדש שימון / ושלמותי למשמרת צפונות.
ומי ידק לעפר את עצמי / בטרים יעשון אותן תמונות? –
אמרי יתנו חכמה לפתי / ולנער ולנבון תבונות!

ידעיה הפניני

העולם ים זועף

1. העולם – ים זועף / רב מצולה, רחב ידים,
והזמן – גשר רעוע / בנוי עליו.
ראשו אחוז בחבלי ההעדר / הקודם להויתו
ותכליתו – לראות בנעם מתמיד / לאור באור פני מלך.
רחב הגשר אמת איש / וגם אפסו המסגרות.
ואתה, בן אדם, / על כרחך אתה חי –
עובר עליו תמיד / מיום היותך לאיש.
בהביטך קצר המסלול / ואין דרך לנטות מיין וש'מאל
התתפאר ביד נשם?
בהציצך אבדון ומות לך חומה, / מימינך ומשמאלך –
היעמד לבך, התחזקנה ידיך?
וכי תתהלל בחמדת קנן / ורב ענין
אשר אספתו / בזרוע חשפתו
אשר בקשתו בקשתך / ותרד לרשתו ברשתך?
מה תעשה לזעף הים והמונו / כי יתגעש ושטף ועבר,
ובית מלונך אף הוא / חשב להשבר?
זה הים הגדול / אשר אתה בקרבו –
התתפאר עליו / גם השתרר על פרשיו ורכבו?
צא נא עתה והלחם בו – / גם כי תחג ותנוע
מיין תנואות גאונך / אשר יונך,
מעסיס רמוני רוממותך / שהמה רמוך.
כמעט כמעט נטותך אנה ואנה
תאבד כרגע במצולות מבהילות / ודמך מידם אין מבקש.
תלך מתהום אל תהום / נבוכ בנבכי ים
ואין אומר: השב!

אלה דברי יצרי

1. אלה דברי יצרי האחרונים:
נאם די להאביד בן שי מוביל לא שרים וחרונים
ונאם הגבר הקם על כל שבר ואונים,
משיח אלהי נכר צידונים,
ונעים זרות אל זר בני זנונים.
אמר אלהי ישראל לא הוא למלאכת השמים עשה כונים,
לי דבר, צור ישראל יהיה לך לפחים וצנים,
הרס אבן ישראל מאסו הבונים,
כרע כאח תהיה לי וחברים בגנים.
מה לך לספר חקים אשר טובים קדמונים,
בחר לך חדשים מקרוב באו אלהי מואבים ועמונים.
קח לך בת נכר ומנשג"ז אל תרגז, הבה לי בנים,
על בן תטעי נטעי מעמנים
עם מנאפים חלקך בסוסים מזנים,
אשת איש מי ימצא ורחוק מכרה מפנינים.
לאור קום קטל העניים, והאביונים,
שלח בין אחים מדנים,
היה חבר לכל בוצע בצע ממטמונים,
אוהב שוחד ורודף שלמונים.
כל נבלה וטרפה חיים כמתים באשמנים,
אכל ותן לנפשך מעדנים.
ערך שלחן מלא משמנים
בראשם השקץ והעכבר ועם לא עצום השפנים.
שתה גם אתה והערל.

קלונימוס בן-קלונימוס

אבינו שבשמים

1. אבינו שבשמים, / שעשית נסים לאבותינו באש ובמים, / הפכת אור כשדים
לבל תשרף בחמה / והפכת דינה במעי אמה / והפכת המטה נחש לעיני
אלפי רבון / והפכת היד הטהורה לבן / והפכת ים-סוף ליבשה / וקרקע
הירדן ארץ נגובה וקשה / ההופכי הצור אגם מים / חלמיש למעינו מים – /
מי יתן ותהפכני מזכר לנקבה! / אלו זכיתי לכך, כמה חננתני טובה / גברת
הבית הייתי וחניתי לביתי מצבא! / אבל מה אדבר ומה אמר? / למה אבכה
ולמה אתמרמר? / אם אבי שבשמים גזר עלי / ונתן בי מום קבוע, אי אפשר
להסירו מעלי, / והדאגה במה שאי אפשר – כאב אנוש וחבל / ולא יועילו
בה תנחומין של הבל. / אמרתי: אשא ואסבל / עד אגוע ואבל. / ואחר שכן
למדתי מפי השמועה / שמברכין על הטובה ועל הרעה, / אבהך בקול נמוך,
בשפה חלושה / "ברוך אתה יי שלא עשני אשה!"

יצחק פוליקר

ראו נער

1. ראו נער אשר דרכו להשחית / וכפר חק אשר שים אל והברית,
ידיח מתי מוסר ויסית / להאמין שוא בבן מאב והגרית.
לזאת התרחקו מנו, אמונים, / והזכו והתרחצו בברית
ורגום תרגמוהו באבנים / לבל ירא וישאר לו שארית
ושרוף תשרפו תוך אש וגפרית / וישכח שמו ויהי להכרית.

שם-טוב ארדוטיאל

סופר בימינך

1. סופר בימינך להב אש / או להב חרב וחניתות
עץ הדעת טוב ורע או / מטה תעשה בו האותות?

היש מספיק

2. היש מספיק בכל שירה ומזמור / להלל עט, והיחיד, היחמור
בהזכירו אשר נשכח, ושומרו / לבל יאבד כמו ישמור צרור מור?
אשר אֵזן לשמעה לא יכולה, / ולא הפה לדבר בן ולאמור;
כאחד יעשה העט שניהם / בניב אחד לבד: זכור ושמור!

אומר אמש מחר

3. אומר אמש מחר אכתוב / בן, כי אין לדברו פדיום.
וכפור שמים ישחק לו, / ילעג קרח נזרא איום.
אל תתהלל ליום מחר, / כי לא תדע מה ילד-יום!

ראו גוף

4. ראו גוף מצוייר ונרקב כנגד, / אשר עש אכלו והוא בכתובים,
ואדם בידו בחכמה יצרו, / וברא בקרבו נקבים נקבים.

. . . אני יקר

5. > אני יקר לכל רוח,
< אני יקר לכל רוח,
אני צורה בלי חומר ומאין גוף אני רוח.
אני שמתתי רכובי עב ואדא על פנפי רוח.

אחלי מי יתן

6. אחלי מי יתן תחרישון החרש, ותהי לכם לחכמה,
כי תחלת מכתבכם ממו- שכה – מחלה לב ונשמה,
עצלתכם תפיל תרדמה גם בקרעים תלביש נומה!

חמדו מאד המספרים

7. חמדו מאד המספרים לעמד / יחדיו ומבדיל לא יהא בנתים.
מהם שניהם לעשות אחד לכל / אחד יבואם יחצו לשנים.

שמואל אבן ששון

פעם בשורי

1. פעם בשורי נערה יפה
אמר לגנותה: בצורתך
צחה כמו שהם ומרגלית
הראית שאול לאיש ומ"ר גלית

למה בתבל

2. למה בתבל למליצים צוררים
תמיד והמקרים עליהם נותנים
אם על בני אדם להקל יעצו
תוך הנהרות הסערות טובעים
אתמה בענין זה ולבי נעצב
איך אבחרה להיות משורר כי זמן
אם את תבואתם בני איש קוצרים
בם בזמן מקריו הלא נכון עדי
אולי צבא מרום ורוכבי מעלה
בראות פעלתם מליצים נעצבו
אחר אשר רואים פתאים צלחו
גם מעלתם גדלה למאד עדי
כי משמי מרום פעמם אשורו
ובעת אשר צופים להטיב יושבי
נמנע ראות עשיר לאיש מליץ כמו
איך לפתאים יהיה כבוד אשר
גם ימאסו שכל וכל מדע ובין
גם יאמרו עליו: דעו וראו חסר
כי נמנעו הרבה להבין הם כמו
מדבר הלא סגר אלהים בעדם
דומים דברים אל כמו אם יהיו
כי כל בני השיר לאל רם נבחרו
כי בם מאד בחר במקדשו אשר
בשיר בני השיר יהלל אל הלא
להם יאותו מעדני הזמן
כי בעלי חן הם בפיהם שוחקים
נכון להתגאות עלי שרים אשר
חסדי מרחם כל יצוריו יהיו
גם מעלתם תעלה לרום מאד
ברצות אדון עולם מהרה יהיו

רוכבי שחקים גם עליהם סוערים
עד אחשב כלם לבדם נוצרים
עלם להחמיר אך עליהם בוחרים
גם מעבר תלא בכל יום עוברים
אלה דברים את שעפי זוכרים
זרק מאד את רעתו במשוררים
גם כל צבא שחק לכרמם בוצרים
שםם לפתח השאונות שוערים
יחדו להכניעם בנדר נודרים
כמעט בקנאתם פניהם גודרים
למאד, וכל טובה בעולם סוחרים
ישבו בקורה עם חכמים הוברים
ולהעשירם רב בידם עוזרים
תבל בבין כלם אליהם בוררים
נמנע ראות עורבים לבנים נוצרים
בבין ובחכמה בכל יום סוררים
ובעת אשר רואים כתב שיר גוערים
איש זה משגעים ויתר סופרים
נמנע ראות עזים בחכמות דוברים
בל יהיו פיהם בשירים פוערים
לדי כלבים בנמרים גוברים
גם מלפניו כי שבחיו סודרים
עשו רננים בם לנים שוררים
עם הוד תהלותם אשר מתחברים
להיות בבתי הפנינים שוטרים
גם הם אשר כל הנעימות אומרים
פלאות דבר השכל בפיהם שוחרים
תמיד בקרבם כי לדתו שומרים
תמיד ואף על מעלת הבוערים
גלגל וצבאותיו לעוזרם חוזרים.

ראה כי עונם יבקש

3. ראה כי עונם יבקש בעזבם
והשתדלו לאסוף הון ועשר
ולא סעדו לב עני רש ואביון
ועל זה יחדש זמן התלאות
ותראה לבית הבחירה לזרים
ועת אהבו אל בלבם ונפשם
כמו אז בגשן ופרעה לחצם
- לאל חי, יצרכם לעבדו ומלם
ולא יבטחו בו הכי אם בחילם
לבל תחסר הפרוטה בתלם
ובאות לכלות לשלם גמולם
בחטאת אבותם ומקדש בחלם
פקדם אלהים וארץ נחלם
וצעקו לצורם ושמע בקולם

משה נתן

תחצב אלי סודך

1. תחצב אלי סודך תוך לבן קבר,
כי כל מגלי סוד לא ידעו מה הוא.
סודך אסירך כל עת תכסהו,
ובעת תגלהו – תהיה אסירהו.

מאס עשק

- א.2. מאס עשק גזל ולגנב לא תתאו, / ואשרי הגבר מישר מעגלו.
וראיתי אדם אשר כרתו ידיו, / ולקח שאין לו – ולקחו שיש לו!

אל נא תרצח

- ב. אל נא תרצח כי קול הדם מן האדמה צועק עורג
שופך דם דמו ישפך הורג נפש הוא יהרג

תירא אלהיך

- ג. תירא אלהיך ולא תירא אנוש
אם לא תהי ירא וחרד עד מאד
ועבוד עבודתו וחפשי תחיה
ולכל יציר עבד עבדים תהיה.

למן היום

- ד. למן היום אשר נפלו בגלות / בחירי עם – לבז היו ושמה.
ויום נשאו עלי כתף גלימה, / עליהם קבלו גלות שלמה.

לעתים הכסיל

1. לעתים הפסיל לבין בסכלו / אשר משפיל בשכלו לא יבינו:
הלא מלאך אלהים בא לבלעם / ונעלם לו – ונגלה לאתונו!

אם הדבורה

2. אם הדבורה תעקץ – תכאיב פקוץ,
אכן עקיצתה ביערה תחבש.
אך מה לך, נרגן, היות עוקץ פחץ
שנון, בפיהו אין צרי ומעט דבש!

כאב מתני גדל

3. כאב מתני גדל, עדי כי לי חדל
ומדעתי היום לציר זה האיום
מאור העינים ושמע אזנים.
כמו הרה ללת עלי האבנים
דבר צור מעוזי כצויות בן בוזי
לפנים: "האנח בשברון מתנים!"

מקול המון גשם

[תלונה על החורף]

4. מקול המון גשם ועב נוזלת / מה עיפה נפשי ומה נחשלת!
חדר בחדר נחבאה גם שם בבין / תנור וכירים כמתגוללת,
תחם באש פחם – ועבים נטפו / מים והיא בין הרקק נגאלת.
השליך זמן קרח והשליג על שביב / אשה ומי שלג באש בוללת,
תתכס שמיכות הערוכות לה ולא / יחם שארה בם כמשתוללת,
יושבה בבית חרף ולבה יחרף, / מקר כפור תרעד ומתחלחלת.
תישן בערש מחבואיה וכל / אכלה סביב אש אוכלה אוכלת,
שוכבה למעצבה בתוך הבור ביום / שלג כנרדמת ומתעצלת.
שם נעקדה עת ערכה עצים עלי / האש, וקר לבה – דמות מאכלת.
לא יזרחו לה כל מאורי אור – לבד / אור נר והלהב והגחלת.
תשאול לדודים: ספרו נא לי דמות / חמה תמול בגבול זבול טובלת
אם אספה נגהה וקדרות לבשה / או אם להאיר אהלי גועלת?
אולי וכוכבי הנשפים ירדו / לשאול ושמש בתהום צוללת,
או בא זמן יפקד יי על צבא / מרום ומהם העביר ממשלת.
תשב ושוממה עדי ממחקרי / בינת לבבה נחשבה נואלת,
תעמיק מזמות לב ובתנומות עלי / משכב שנת עינה, אהה, נגזלת,
תפחד ליום הבא, ואולי לא תהי / ממאסר קר הזמן נגאלת.
מה עשה שוכב עלי ערש דוי / נפשו כנואשת ומתרשלת? ...

5. אם שכחוך
אם שכחוך נפשי ידידים עד הלום
ותהיי מני אמת נעדרת
שבעים שגי חיי בשנים נשכחה
בת צור ובשיר היתה נחקרת
שיר הרבי למען תהי נזכרת.
לכן קחי כנור וסבי עיר ו-

6. שואג ושאגותיו
שואג ושאגותיו כמים נתכו,
זוכר ימות עולם לבדו נהיה,
לואה ומשתאה לצוק עתו, ואין
מרפא – לבד לקרא בשמך, אהיה.
מזור היה למזור יגון לבו, ואם
פל – אומר לו "קום! וחיה תחיה!"
העת לחרב חם זמן יאלה, עלי
ראשו למחסה צל וסכה תהיה.

7. שוחר לאל מלך הגוים
שוחר לאל מלך הגוים
לערך שלחן לאכל עניים
יהיו הגיגיו לפניו רצויים
ונתן עליו מים חיים.

8. מצר וצוק אשכר
מצר וצוק אשכר ולא מיין, / כי אשת חמת תנין חמת מיין,
יין ישמח לב, אבל זה יעציב / לבי, וכלייתי הלומי יין!
לו נהיה כזה בעת דת נתנה – / לא נאסר אל הנזירים יין,
גם לא לחבר כהנים אז צותה / תורה בכל קרבן: "ונסכו יין".
גם לא עדת הזוללים הסובאים / ילדה לפנים מכרו ביין,
גם לא יהי מזהיר חכם לב אל בני / בניו לבל יהיו בסובאי יין,
לא תוכחות מוסר אמריו יעדו: / אוי ואבוי למאחרים על יין!
לא על כיוצא בו לפנים אמרו: / כהן ונביא נבלעו מיין,
לא נבאי קזב לפותי הזמן / אז יאמרו: אטיף לך ליין.
הנה אני חכליל ועיני כהתה / מתימרות עשן ולא מיין!

וידאל בנבונשת

אל תשמעו

1. אל תשמעו אישים עצת נשים, / אל יט לבבכם אחרי דרכן!
מה טוב ומה נעים ואם אמר? / שאלו לנשים ועשו הפכן!

נערה כבכרה

2. נערה כבכרה משרכת דרכיה תטה (אשורים) ונלוזו הליכיה
התנוודה אחרי מושכי עבותות ידי דודה ועם אוהבי שקר נסקיה
תמשוך [ברוך] מענה לב יודעי אהבה [ולבד בגי] הנעורים הם משוביה
תחשוק בדודים [מניפים] יד ושוק תחמוד (על שוק) [נהכורעים] (אל) בין ירכיה

בת צור כזונה

3. בת צור כזונה נשכחה תף לקחה בו סובבה עיר להיות נזכרת
כן נפשך מעל אלהים זנתה היתה כפרה סוררה סוררת
על כן שכחה ידידיה לקץ שבעים שנותיה כמתנפרת
זונה קחי כנור ועורי דברי שירות ואולי תהיי נשכרת

רקת יפת תאר

- 4.א. רקת יפת תאר כעין ברקת ובנאמה לב חושקים עושקת
ישתי שפתייה אדמים מדמי לבות בחצי אהבה חולקת

על חיק מזמותי

- ב. על חיק מזמותי נשאתיך יעלת החן ובחלומי חזיתך אמש
ואתמהה כי החלפו סדרי זמן בהיות חצות ליל בצאת השמש

עפרה אשר חן כמעיל

- ג. עפרה אשר חן כמעיל לובשת קראה שמי ואיראה מגשת
חץ אהבתה עוררה ויהי סגור לבי כמטרה ועינה קשת
חפה לצודני בחפה העלה ואני כבן צפור וניבה רשת.

כף יד ימינך

5. כף יד ימינך לשחקים דמתה ומלא מגלה אל מלא ארצך
פי קסתך כיאור ומשם יעלה עב עטך למטיר מטר חפצך.

- ברכת אדני
6. בְּרַכַת אֲדֹנָי תַעֲשִׂיר שְׁמֵעוּ דְעו
כְּמָה מִפְּזֵר יֵשׁ וְנוֹסֵף עוֹד וְאִישׁ
כָּל הַנְּבָלִים חוֹשְׁבִים מִיֶּשֶׁר
שׁוֹמֵר לְרַעְתּוֹ בְּכִילוֹת עוֹשֵׁר
- בקשו בני נבל
7. בְּקִשׁוּ בְּנֵי נְבֵל שְׁלוּחַ יָד
כִּי חֹשְׁבוּ לְמִצּוֹא בְּלֵי לְשׁוֹן
בְּשִׁיר וְנָטוּ קוֹ עָלֵי תֵהוּ
שִׁיר צַח וְהֵם לֹא יִדְעוּ מֶה הוּא
- בני טרם ילדתך
8. בְּנֵי טָרֵם יִלְדֵךְ צוֹר
וּבִתְפִלָּה וּבִתְחִנָּה
בְּכָל לְבֵי דְרָשְׁתִּיךָ
לֹאֵל שְׂדֵי שְׂאֵלְתִיךָ
וְעֵתָה אֲבַחֲרָה מִנֹּת
אֲנִי הַיּוֹם יִלְדְתִיךָ
- דודי שבה עמי
9. דוּדֵי שְׁבָה עִמִּי וְשׁוֹר אֶל נְאֻמִּי
אִם לְבֶן שְׁמִיר דְּבָרֵי יְהִיָּה
תְּמִיד וְאֵל תִּפְּן לְדְבָרֵי בְּלַע
כְּאֵשׁ וּכְפִטִּישׁ יִפְצֹץ סָלַע
- שקר תשועת בני איש
10. שְׁקֵר תְּשׁוּעַת בְּנֵי אִישׁ
כִּי כָל יִכְלַת בְּאִין
אֵל תִּבְטָחוּ בָּהּ אֲמוּנֵי
בְּלִתִּי יִכְלַת אֲדֹנָי
- כוס הזכוכית
11. כּוֹס הַזְּכוּכִית רַךְ בְּמֵאֵד וְרַךְ יֵינוּ
דוֹמָה כְּאֵלוֹ שֵׁם יֵין בְּלֵי כּוֹסוֹ וְגַם
נְדָמוּ עַדֵי יֵשׁ בָּם סֶפֶק לְכָל עֵין
דוֹמָה כְּאֵלוֹ רַק הַכּוֹס בְּלֵי יֵין
- אויב יחרפני
12. אוֹיֵב יַחְרַפְנִי וְחָרַפְתּוּ
טַח מְרֵאוֹת שִׁכְלוֹ וְלֹא נִמְצָא
תְּשׁוּב אֵלַי חִיקוֹ וְאֵל פְּנֵיו
אֵתוֹ רֵאוֹת כִּי אִם רֵאוֹת עֵינָיו
- לשון מדברת
13. לְשׁוֹן מְדַבֶּרֶת וְיָד כּוֹתֶבֶת
גִּיב חוֹצְבוֹת מִצוֹר סְעִיף רַעִיּוֹן וְאִין
כְּשִׁיל וְכִילְפוֹת וְאִין מִקְבֶּת
לְשׁוֹן כְּגִרְזֵן נִדְחָה עַל יַעֲרַת
מִבְּטָא וְשֵׁם אֲרָזִי נָאֵם חוֹטְבַת
תִּגְזֹר אֲמָרִים מִצְחִיחַ טוּחוֹת זְמַן
לֵב הָאֲנוּשׁ רֵהַב וְעַז מַחְצַבַת
תִּפְקַח בְּאִין יָד מִסְגְּרוֹת שְׁפָה וְהִיא
בֵּין הַרְחוּבוֹת כְּפָרִי שׁוֹכְבַת [. . .]
כִּי אֶפְפוּ עַל רוּחַךְ צְבָאוֹת הַמּוֹן
שִׁירֵי לְזִקְנָה נִפְשֵׁן מֵאֲדַבֶּת
כִּי תוֹלְדוֹת זִקֵּן יִגְיֵאוּן לְבֶן
גַּם עֵתֶךָ אֵת רוּחַךְ מִדְּאָבַת
רֵשֶׁת זְקוּנִים פָּרְשׁוּ יָמִים לֵיד
מֵעֵגֶל וְלִצוּר חִילָךְ אוֹרְבַת

מתקוממה שיבה כמו אויבת
ובדי אגחות עצמן רוקבת
עולם ונח נפשך אוהבת
שירי מאחרת ומתעפבת
היתה כמאנת וכמסרבת
כי ים זמירי היתה נחרבת
לפיד ובשפתי פאש צרבת
ותעלה עד רום זבול שלהבת
היום באף אל אהלה מושבת
תוכחות זמירות נכחך מקרבת
במקוששה תבן וכמגנבת
כי בת זמירה היתה רועבת
שירך כביצה או כככותבת
זדות ומדי יום ביום נרחבת
אבי וכפת מעני רוטבת
על פאתי חוג נאמי נושבת
לשון מדברת ויד כותבת

חלפו ימי נער ועל טוב לחך
עינך לצבאות התלאות עששה
תלאה סבול משאות המון שנות זמות
על כן שעפי שכנו דומה ובת
לכבודך תבחר דמי גם עד הלום
אך ספרו לי אוהבי כי תחשוב
ואשמעה הקול ומפי יהלך
קדחה באפי אש ותיקד עד שאול
שירה אשר ארחה תמול לכבודך
עלה באף רוחה עשן שיחה וחיל
האחרי גרני זמירך נמצאה
או עזרך תשאל ואם תאמר לך
או לקחה לחם חמודות מנוה
לשנה באוצרותי ורוחי רחבת
לא נאלח לחי ושור כי רענן
רוחי כמו כנור ורוח הזמיר
כי בי ידבר אל ולי נתן שפת

שלמה הלוי

ימים למתנות

1. ימים למתנות ומנות נועדו / לחזות בןן נותן בכוס העין –
רחקו מידעי ומנותם, ואין / אביון למתנות ואדם אין!
אלו מקום כלם ידי אפגשה – / בו אמצאה נחם כהרף עין:
הוא דוד תמורתו וערכו נעדרו / מיום ברא תבל ויש מאין.
קדם להעדרו במים שטפו / דורות אנוש קינן ותובל קין
לולי יסוד עולם נטעו – מפני / מבול יצורים קרדו עדן!
גם הוא יצאני ונפשי יצאה / עמו גבוא היום אלי העין,
שמחה וגיל מן המסבה נאספו / שמש סעודתי סתום העין –
אף כי בזכרונו לבד אנחמה, / תרתתי בלבי למשך ביין!

ראה סוסים

.1

ראה סוסים בלב ים כבָּרְקִים / ירוצוּן, וְאֲנִיּוֹת – בְּשׁוֹקִים,
 וְחוֹט פְּשָׁתִים מְטִיל בְּרִזָּל יְפוֹצֵץ / וּמִים בּוֹעֲרִים כְּעַץ וְדוֹלְקִים,
 וּבּוֹרְחִים הַנְּמָרִים מְגִדִים / וְשׁוֹעֲלִים אָרִי רוֹדְפִים וְדוֹלְקִים –
 וְאֵל תִּתְמָה בְּשׁוֹב עוֹלָם הַפְּכָפֵךְ / וְעֵתִים מְנַתֵּיב טֹבְעֵם רְחוּקִים,
 וְהֶאֱמַן זֶה בְּשׁוֹרֵךְ מַעְגְּלֵי אִישׁ / גְּלוּזִים: יוֹם וַיּוֹם נַעֲשׂוּ עֲשׂוּקִים,
 וְהַחֲכָמָה כְּמַת מְלַב זְנוּחָה / וְבָה יִתְעַלְלוּ עוֹלָלִים וַיּוֹנְקִים.
 וְעַת יִתְחַתְּנוּ לֹא יִשְׁאָלוּ, אִם / חֲכָמִים הֵם – אָבֵל אִם הוּן מְרִיקִים!
 וְהַחֲטִיט, בְּעַת יוֹצֵא בְּמַחֲטוֹ, / יָדָם לְנִפְיֵל יְלִידֵי הָעֲנָקִים,
 פְּתִילֵי בַד לְצִנְאוֹרוֹ עֲנָקִים / וְחוֹטִיו מִדְּבִשׁ אֵל פִּיו מִתּוֹקִים.
 וְהַצּוֹרֵף בְּכוֹר יִשְׂרָף זְקֵנוֹ / וְעֵינָיו יֵאָדִים עִם אֵשׁ וְזֻקִים –
 חֲמֻדוֹהוּ בְּכֶסֶף אוֹ זָהָב / וְאוּלֵי אֵין בְּכֶסֶף לֹו חֲלָקִים.
 וְאוֹרֵג יִחְשֵׁב מְנוֹר כְּכִנּוֹר / וּמִסְכָּת – כְּמִסְכָּת נְזִיקִים,
 וְרִצְעָן – נוֹשְׁקוֹת נְשִׁים שִׁפְתָיו, / וְשִׁנָּיו מוֹשְׁכִים עוֹרוֹת וְנוֹשְׁקִים,
 וְנָבֵל יַעֲנֶה עֲזוֹת בְּעִשְׂרוֹ / וּגְאֹתוֹ וְעִזּוֹ בְּשַׁחֲקִים.
 לְכָה, דוֹד צַח, וְנִלְכָה עַל פְּנֵי חוּץ / לְמַרְחָקִים בְּבֵין שִׁיחִים מְשִׁחִים
 בְּבֵין שִׁיחִים וּבֵין אֲחִים כְּאֲחִים, / בְּתוֹךְ גְּנִים וְלֹא בֵינֹת נְקִיקִים,
 וְנִקִּיף אֶהְלֵנוּ מְעֻרוּגוֹת / חֲבַצְלֹת וְשׁוֹשְׁנוֹת עֲמָקִים,
 וְרַעֲיֵנוּ יְהוּ כָל צַפְרֵי חֵן / וְזִיז שְׂדֵי וַיּוֹנִים עַל אֲפִיקִים.
 וְלֹא נִרְאָה בְּתֵהֱפוּכוֹת זְמָנִים / וְלֹא נָבִין בְּסֶרֶה מַעֲמִיקִים,
 וּפְעַם גִּלְעָגָה עַל הַזְּמָנִים / וּפְעַם נִדְרָשָׁה סוּדוֹת עֲמָקִים,
 עֲסִיס חֲכָמָה לְאֵט נִשְׁתֶּה בְּצִמָּא / וּמִסְלֹת זְמִיר נֹאכַל רְקִיקִים,
 עָדִי יִשׁוּב זְמַן עוֹל לְתַקֵּן / אֲשֶׁר עוֹת, הִרְסוֹתָיו לְהִקֵּם,
 וַיְבַדֵּיל בֵּין בְּדִיל אֵל פֶּז וַיַּחֲפֵץ / לְהַפְרִישׁ בֵּין חֲגָבִים לְעֲנָקִים.
 קִרְב, דוֹד צַח, וְאַפְצַח רֵן, וְתֵרֵן / לְשׁוֹן אֵלֶם וְנָסוּ כָל מִצּוֹקִים,
 קִרְב, פֶּן יִדְרֹכוּ קִשְׁתָּם מְקַנְאִים / וְחוֹשְׁקִים לְהִיּוֹת לְבוֹז חֲשׂוֹקִים,
 בְּעַת תְּקִרְב וְעַת תִּרְחַק, כְּרוּבֵי, / לְשֵׁם חֲבֵרְתֵךְ יְמֵי עֲסוּקִים,
 וְאִם תִּרְאָה בְּדוֹד אַחַר אֲמִירְךָ – / רֵאָה סוּסִים בְּלֵב יָם כְּבָרְקִים!

עודי מדבר

2. עודי מדבר והנה / קם בן-גבירול למולי
 אים ונורא כשנאן / נגלה ועמד זבולי
 חרב בידו וברק / מפיו יהלך באהלי
 עושה חזיזים בקולו / אמר צדקות ועז לי:
 שלום לך בן-ראובן / דוד שעשועי וגילי
 אל-תערץ כי לעזרך / באתי בכחי וחילי
 דודי האם פשעו בך / פושעי ורשעי קהלי
 עם-זו לכל-איש טהר-לב / אורב כאויב פלילי
 שרשי רתמים אבותם / בקשו לשרש שתילי
 חשבו בך כי אני הוא / וישטמוך לרגלי
 ראו היותך עמיתי / בשיר כערכי וגילי
 ושמי בקרבך ובדור / תעש גדולות כגדלי
 חשבו אשר מקברים / קמתי ונפתח שאולי
 פתר זעיר דוד ואשיב / על-ראש משנאי גמולי
 דודי ברח לך בטרכם / אשחית המון גוי עוילי
 איך דר יהי דר בעבטיט / שושן בבין נהלולי
 מי יערך עש לעיש / וכסיל לכוכב כסילי

אן תלכי או תדרכי

3. אן תלכי או תדרכי אגרת
 נכר מעיל מעלך ומה יועיל גדיל
 דמית לעלמת חן באשנב נשקפה
 לב מארי עז תשברי כי תאמרי
 חכך דבש אך נחבש עם לענה
 רקמת כתבך עש וכימה רקמו
 נא דברי על לב אדגך מה חרי
 ותענה דוד צח ואדום מאדום
 רם באמון דתו ושכלו סכלו
 שכח ברומו את עני עמו כמו
 ויחרה אפו הכי לא יאמין
 מטה חסדים הה לנחש נהפך
 מר אאנק בשנות ענק חכמה וציץ
 התפארה נפש קציני בין בעת
 לברך זמירו ילכו מלכי זמיר
 לברך זמירו קם אזי ברק ושר
 השת למשמרת לבל ימח יקום
 מוחן רצופה ואמת נעדרת
 חנך ואיך תלכי כמתנכרת
 תטיל חנית חשקה ומסתתרת
 רכות ואת חרב ארי חוגרת
 בת יענה רנה ושיר אומרת
 רמה ועש בם היתה עוזרת
 האף עלי נפש מאד נשברת
 בא וקדום רגליו מרומי קרת
 ולמענו עינו ישו ענרת
 משרה בשכמו הוד שמו זוכרת
 כי עוד פליטה תהיה נשאת
 אור צח ובהיר יעמוד בהרת
 משרה ובו התפארה תפארת
 אל שערי דעו תהי שוערת
 האמיר אמיר השיר והצמרת
 על פיו דבורה היתה דוברת
 נפשו לבל יאבד יקר משמרת

בסגור כתביו מעריב ערב ועת
זחל ירחו לערוך זרחו עדי
כעסי וקצפי על זמן בוגד תמול
שבר אני חפצו אשר בה היתה
ריחו וצוף לקחו אהה נמר במר
מחץ וירפא יחליא או יחלים
כנור תהלתו משוש עצבי ועל
הנני אסיר חפצו ומארצו בחוט
אחלי מגלתי לפניו תרמס
ושלום שלמה בן ראובן לו שאי
יפתח ימין שחר בעוז נאדרת
שמש נכוחו תהלונך קודרת
צולת מצוקותיו פים סוערת
נפשו רכולת בין ותום סוחרת
עתים ודרכו מאנוש נסתרת
נפשי לעבדו נמכרה ממכרת
מצחי קציץ זכרו וכפותרת
חסדו לבבי משכה שרשרת
חשקי וצדקי לו היי סופרת
אן תלכי או תדרכי אגרת.

יצחק אלאחדב

דמים בנעם נוספים

1. דמים בנעם נוספים, ולכן, אם / יהיו לך – רוצה, ובכל יכלתך
תסחר, ועת תמכר מסחר – קנה מיד / מסחר, ולא תשים דמים בביתך.

הנמצא עז כפרעוש

2. הנמצא עז כפרעוש דק / אשר ישך לכפירים,
מרים יד עלי מלך / ולא ישא פני שרים?

בשלום ישבו

3. בשלום ישבו מוכרי זכוכית / ולא יראו לקול חלדה ועכבר
עדי קנו חתול טורף לשומר / והוא קפץ וכל אבד ושב.

זקנים שאלו

4. זקנים שאלו רופאים היוכלון / לתקן גב מענת הוא בזקן.
וענו רופאים כי גב זקנים / זמן ענת ומי יוכל לתקן.

חנפים מלאה ארץ

5. חנפים מלאה ארץ / כחרטמים במצרים,
בפה יבנו מצודות-עז, / ביד – תנור וכירים.

רעב ושד

6. רעב ושד עם מלחמה – / למאד קשה לסבל עלם,
ויגון לבב – רע ומר, אך / חסרון פיס קשה מכלם.

השיר צועק

7. השיר צועק על מפלתו, / כי פֶּשֶׁט בְּגָדֵי תַפְאָרְתוֹ.
 הִיָּה בִימֵי קֶדֶם נְשִׂיא / וּבִידוֹ קָמָה מִמְּלֻכְתּוֹ,
 כָּל חֶכֶם לֵב וּגְבוֹן לֶחַשׁ / תַּמִּיד סָרִים אֶל מְשַׁמְעָתוֹ,
 אֲנָשִׁי מוֹסֵר, אֲנָשִׁי מְדוּת / הוֹכֵנוּ שׁוֹמְרֵי מְשַׁמְרָתוֹ.
 וּשְׁלֵמָה בְּסִפְרָד הִיָּה / רֵאשׁ, וְשִׁיר – רֵאשִׁית מְמַשְׁלָתוֹ,
 שְׁקָלִי קֶדֶשׁ, מְשָׁלִי נְעָם, / כִּרְאִי מוֹצֵק חֲזֵק קִסְתּוֹ.
 רַב יִצְחָק מֵהָר הַשֵּׁכֶל / חֲצַב כָּל שִׁירֵי מַחְבְּרָתוֹ –
 כַּמָּה גְּבָהוּ, כַּמָּה עֲמָקוֹ / שִׁירָיו, בֵּין כּוֹכְבִים שְׁבָתוֹ!
 שִׁיר הַלְוִי – כִּלּוֹ חֲמֻדָּה, / חֶלֶב וּדְבֵשׁ וּמֵן אֶתוֹ,
 מֵתוֹק, נְעִים, לְמֵאד עֵרֵב, / כָּל דְּבַר נִמְצָא עִם עֵתוֹ.
 וּבְנֵי עֲזָרָא – שְׁרֵי צְבָאוֹת / הַשִּׁיר אוֹסְרִים אֶת מְרַכְבָּתוֹ,
 הֵמָּה רִכְבּוֹ, הֵם פְּרָשָׁיו, / הֵמָּה חֲרָבוֹ, הֵמָּה קִשְׁתּוֹ.
 כָּל אֵלֶּה עִם דוֹרָם הָיוּ / שְׁרֵי הַשִּׁיר, אוֹכְלִים פֶּתוֹ.
 אַךְ עֵתָה אֵל אֶרֶץ נָפֵל, / שְׁפֵל מְאֹרֶץ מִצְבָּתוֹ –
 כָּל אִישׁ פָּתִי, כָּל אִישׁ סֶכֶל / לְצוּד שִׁירִים פֶּרֶשׁ רִשְׁתּוֹ
 מֵלוֹת שׁוֹנוֹת עִם קוֹל עֲנוֹת / יִשְׁמִיעַ מֵתוֹךְ מִכְמַרְתּוֹ,
 יִשְׁרִרוּ שִׁיר מְעוֹן, כְּתוֹת, / נְתוּק, כְּרוֹת מִצְמַרְתּוֹ –
 צַחְנָה וְסַחֵי אֵל כָּל שׁוֹמְעָיו, / כָּל אִישׁ עַל שְׁכָמוֹ מְשִׁאֲרָתוֹ.

איש מהיר אני

8. איש מהיר אני במהירים / ומלאכות רבות למדתי:
 לטוות גם לארג ידעתי / ולהכין לי בתי-נירים.

בִּימֵי חֲרָפִי חִשְׁקָה נִפְשִׁי / לְהִיּוֹת פֶּרֶשׁ, אִישׁ מְלַחְמָה,
 לְשׁוֹם לִי כּוֹבֵעַ עַל רֵאשִׁי, / לְרִכֵּב עַל סוּס נַחְרוֹ אֵימָה.
 שְׁרִיוֹן קִשְׁקָשִׁים מְלַבוֹשִׁי, / רֵבָה קִשְׁתִּי, מִפִּיל חוֹמָה
 אַךְ בְּרֵאוֹתַי כִּי בַמְהוּמָה / עִם הַרוֹדְפִים יֵשׁוּב נִרְדָּף,
 בִּרְחַח מִקּוֹל עֲלֵה נִדְף – / שְׁבָתִי לְמִלְאֲכַת אֲכָרִים.

גְּנוֹת נִטְעֵתִי וּכְרָמִים, / בְּבִקְרִים שְׂדוֹת חֲרָשְׁתִּי;
 עִם פּוֹלִים, קְשׁוּאִים, שׁוֹמִים, / כָּל מִיָּנִי יָרַק זָרְעֵתִי.
 נִעְצָר הַגֶּשֶׁם בְּמְרוֹמִים – / וּמֵאוּמָה שֵׁם לֹא הִרְוַחְתִּי.
 לְמִלְאֲכַת בְּנִין נִעְתַּקְתִּי: / בְּנִיתִי לִי בְּתִי-מְדָה,
 [מגדלים ושיכיות חמדה, / המנהרות שבהרים . . .]

ידעתי חכמת המספר / ומלאכת הוֹבְרֵי שָׁמַיִם:
אֶסְפֹּד הַחֹל עִם הָעֶפֶר, / אֶתֵּן שְׁעוֹר טַפֵּי מַיִם,
טוֹד הַמוֹלָד עַל פִּי יִשְׁפֹּר – / יִתְכַסֶּה יוֹם אוֹ יוֹמִים;
בְּכָלִי הַבָּטָה פְּעָמַיִם / אֲבִיט כָּל כּוֹכַב בְּמִקְוֹמוֹ:
יִשְׂרוּ, שׁוּבוּ, שְׁפֹלוּ, רוּמוֹ, / עֵתוֹת קִדְרוֹת לְשָׁנֵי אוֹרִים [. . .]

לְמַכֵּר בְּשׁוּק פְּרוֹת לַחִים / וַיִּבְשִׁים – חֲנוּת תִּקְנָתִי.
שׁוּמִים, פּוֹלִים וְאֲבִטִיחִים, / כָּל מִינֵי יָרֵק זָרְעָתִי.
עֲתָה לְכַבּוֹד כָּל הָאֲחִים / לַעֲשׂוֹת מְרַדְּעוֹת לְמִדְּתִי.
לְהִיֹּת חֲזָן אֲזִי אֲמַרְתִּי, / כִּי לִי קוֹל עֶרֶב וַנְּגִינָה,
לוֹמֵר פִּיּוֹט, לְאֹמֵר קִינָה, / לְשִׁיר שִׁיכָה גַם מִזְמוֹרִים [. . .]

תִּרְגוּם כָּל לְשׁוֹן יְדַעְתִּי; / לְטַחֵן בְּרַחִים – מֵהִיר,
קִמַּח בְּנֶפֶח רִקְדָתִי, / אֲזַרְהָ מִגֶּרֶן בֵּר בְּהִיר.
וְזִכּוּכִית לְלַמֵּד יִגְעָתִי, / זְכָה בְּשֵׁם הַמְּזַהֵר.
גַּם הַשְׁמָן אוֹצִיא מִנְהִיר. / סִפֵּר אָנִי – אֵין לִי שְׁנֵי!
כּוֹבֵס, מְלַבֵּין, רֵץ, חֲנֻנִי, / וּמְלַמֵּד תּוֹרָה לְנִעְרִים [. . .]

חִקְרָתִי כָּל אֲרָצוֹת מְעָרָב, / אֶל הַמְּזַרְח שִׁמְתִי פָּנֵי
קוֹרָא: "מִי זֶה לְבוֹ עֶרֶב – / יְבוֹא יִשִּׁיב עַל הַגִּיּוֹנִי!"
בְּגִלְלוֹת צְרַפְת וּבְעָרָב / לֹא עֵמַד אִישׁ עַל עֲנִינִי.
נְלֹאִיתִי, עוֹד אֶשָּׂא פָּנֵי / אֶשׁוּר, בְּבָל, גַּם תּוֹגְרָמָה.
אֲזִי נוֹדַע כִּי בִלְתִּי – מִרְמָה, / בְּלַעְדֵּי – אִישׁ יָד לֹא יָרִים!

עלי בן יוסף [חביליו?]

מי חג

1. מי חג ברום שחקה, בלי מחקה, זבוב מעונך בתוך כלא כלוב ורשית:
מה הנמלה תעלה אבר, לאות
כי תאבד גם תחלפהו קשית:
כן, דוד, זמירי לעלות רום חשבוב
נפלו שאל תחתית כנפל אשת:

משה רימוס

מי האמין

1. מי האמין כי כמות נבל
ימות משפיל דורש אלהים?
וכאלוף לטבח יובל,
הובל משה איש האלהים?

מקטרנת מדת הדיון, בי נחרים
זעיר אפין עם בעל החטם.
אספו נגהם פנים מאירים,
ועתיק יומין אָזְנוֹ אוטם.

מחייב המציאות, אָחַד, בלי גשמות,
פועל וצורה, תכלית קדמוני,
חכם, יכול, רוצה, בלי שנוי ודמות –
אלי, אלי, למה עזבתני! [. . .]

שמים לבשו קדרות ושק
שמו כסותם הגלגלים.
יום מותי, ערבות נח, לא חשק
כמשפטו להשיג בני אלים.

שמו שמים לאכזריות מותי!
גלגל המזלות מרכז נטה:
ככבש, כאלוף, יובילו אותי,
די ורגלי תאומים מלמטה.

הן אחורנית כהלך סרטן
די אסורות וערפי יערף,
ומשופטי על מיני כשטן,
דמינו כאריה יכסוף לטרף.

הן צעקת בתולה צועק קובל,
מאזני משפט שואל, ואין עונה.
מיסר בעקרבו, נחבל בחבל,
קשת דרוכה נכחו פונה.

הן כְּשִׁסַּע הַגְּדִי יִשְׁסַעוּנִי.
אוי לְעִינַיִם כֵּן רוֹאוֹת הֵן!
אֲדַלָּה בְּדִלִי דְמַעוֹת עֵינִי,
עַד כִּי דָגִים יִדְגּוּ בָהֶן [. . .]

סַעֲרַת מִנֹּת, שְׂבִיץ אֶחְזִנִי.
לֹא אוּכַל לְנוֹד עוֹד, כִּי שְׁלַחוּ לְאִמְרִי:
'מִחֶר תִּמּוֹת' – אוֹי לִי, עֵנִי –
'סָחוּב וְהִשְׁלַךְ, קְבוּרַת חֲמוּר'.

סַעֲרָה וְעִנְיָה, אִמִּי, מָה תַעֲשִׂי
עַת אֲשֶׁר תִּגִּיעַ לְךָ הַשְּׂמוּעָה?
'מִחֲמַד עֵינִי, עֲטַרְת רֹאשִׁי,' –
תִּסְפְּדִי עָלַי בְּמִקּוֹר דְּמַעָה.

סַכְתֵּן נִפְלָה, מָה תַעֲשֶׂה, אָבִי?
מָה מְאֹד רָעָה תִּהְיֶה זְקִנְתֵּךְ!
אֲחֻלִּי, תִּמְחַל לִי פְשָׁעִי וְחֻבִּי,
אִם לֹא כִּרְאוּי כְּבִדְתֵיךְ.

סֹאוֹן סוֹאֵן בְּרַעַשׁ, שְׁטֹן מְקַטְרֵג –
מִצָּא בַעַל חוּב לְגִבוֹת חוּבוֹ.
דַּעוּ, מִיִּדְעִי, כִּי לֹא אֶהְרֵג
עַל עוֹוֹן גְּדוֹל עוֹיְתֵי בּוֹ.

סַם הַמִּנֹּת, אִמְרוּ, כִּי יַעֲצִתִּי
לְהִנָּתֵן קְבַעַת כּוֹס הַתְּרַעְלָה
לְעַרְלִים מֵתוֹ – לֹא פְשָׁעֵתִי!
הַצְּמִיתוּ חַיִּי בְּזֹאת הָעֲלִילָה.

סוֹד הַשֵּׁם לִירְאָיו! לוּלֵי רַבִּי עֲקִיבָא
וְחִבְרִיו, כְּמַעַט נָטִיו רַגְלִי
בְּרֹאוֹתֵי מוֹתִי עַל לֹא סָבָה.
אֵךְ יִי הַצְּדִיק עַל כָּל הַבָּא עָלַי.

שׁח שׁר הצׁורר להציל ראשי,
אם כבוד אמיר לעבד אלו.
עניתינו: 'טוב מות גופי ממות נפשי.'
חלקי – הצור החי, והמת יהיה לו!

סחי ומאוס הושם, כל רגלם תרמס,
כי מות אכזריות אז זמוני.
מי האמין זאת על משה רימוס!
אני הגבר ראה עני.

סר מר המות – אמנם אוי לי
על שברי! הייתי במבחר חי,
ארבעה ועשרים שנה יש לי,
גברא בכלא וכל מאוני.

סוף דבר: הדין עלי אצדיק,
אתודה ואמר: 'אבל חטאתי!'
רשעתי, כי יי הצדיק.
אנא אל נא, מחל אשמתי.

סעדני, צורי, ותהי כפרה
מיתתי על עווני, וכנפש מאמין
בצור החיים תהיה צרוכה
נפשי אתך לקץ הימין.

משה אבן חביב

באתי לחשב

1. באתי לחשב עם נפשי, אם / רב הכשרון על החובה:
אך נחמתי בסוף, כי אש / יצאה מחשבון להבה:

גבר אשר תבא

2. גְּבֵר אֲשֶׁר תֵּבֵא לְהַתְּפַלֵּל לְבֵית
קִדְשׁ וְצִפְצוּפֶךָ כְּמוֹ צִפּוֹר דְּרוֹר:
אֵיךְ מִפְּשָׁעֶיךָ תִּטְהַר לְבָבְךָ
אוֹ תִמְצָא בָזָה לְנִשְׁמַתְךָ דְּרוֹר:
כִּי כָל כֹּחַ לְבָבְךָ צוֹרֵךְ
אֲזַיְעֵלָה רִיחְךָ כְּרִיחַ מוֹר דְּרוֹר:

סעדיה אבן דנאן

שנאה תעורר

1. שִׁנְאָה תְּעוֹרֵר הַמְּדַנִּים בֵּין הַפְּתָאִים הַרְשָׁעִים
אֵךְ בֵּין נְבוֹנֵי לֵב תִּכְסֶּה הָאֲהָבָה עַל כָּל פְּשָׁעִים

אראה המון

2. אֲרֹאֶה הַמּוֹן קוֹרִים וְשׁוֹנִים עֲזָבוּ דְּקָדוּק וְשִׁטְנָה עַל לְשׁוֹנִים כְּתָבוּ
לִכֵּן בְּנֵי עֶבֶר לְזָרִים חֲשָׁבוּ אוֹתָם וּמְלִיָּהֶם לְנַפְשָׁם אָרְבוּ

יעלה בפוך

3. יְעֹלָה בַּפִּיךָ נֹפֶת אֶבֶל חַץ שָׁנוֹן בְּעֵינֶיךָ לְמוֹלִי.
פִּיךָ מִבְּנֵי אֶרֶץ יְהוּדָה בְּאִמַּת וְעֵינֶךָ – יִשְׁמַעֲאֵלִי!

לכדתני עלי לחם

4. לְכַדְתַּנִּי עָלִי לֶחֶם סִתְרִים וְצִדְתַּנִּי עָלִי מִיָּם גְּנוּבִים
כְּרוּבִים לִי בְּעֵינֶיךָ וְלִבִּי כְּמִטְרָה וְעֵינֶיךָ כְּרוּבִים
וּפְעַם לְחִיָּה מֵאִיר שְׁחָרִים וּפְעַם שְׁעָרָה מְעַרֵּב עַרְבִים

צבית חן בתוך חקי

5. צְבִיט חֵן – בְּתוֹךְ חִיקִי, וְהַכְּנוֹר – בְּתוֹךְ חִיקָה,
מִנְגֵּנֶת – בְּיָדֶיךָ, וְהוֹרֶגֶת – בְּיַד חֲשָׁקָה!